

25 bani Posta

Annul XVIII. évi.

Arad, 1935. szept. hó 27.

Nr. 39. szám

Primredactor — Főszerkesztő
Chefredakteur
BENEDIK MIHÁLY

MESERIASUL AZ IPAROS DER CEWERBETREIBENDE

MUNKADÓK LAPJA

Arad és Banat kis- és középparas-
sainak hetilapja. — Az Ipartestületek
Szövetsége, az aradi Iparos Ország, az
Ipari Szindikátusok, a Romániai Épi-
tőmesterek Szövetsége hivatalos lap-
ja. Egyesülve a timisoarai „Az Ipa-
ros”-sal és a „Fodrász Újság”-gal.

„Tiszteld a tisztas
ipart!”

MINISTERUL MUNCII
Directia Muncii

Comunicat

Ministerul muncii luând cunoștință de
criticile aduse prin presă administrației „Fon-
dului căminelor de ucenici și așezămintelor
pentru perfecționarea și educația muncii”,
ține să dea următoarele lămuriri:

În ceea ce privește gestiunea din anii
dinainte de 1933, au fost rostite critici și în
parlament; Ministerul muncii a îndrumat la
timp o anchetă care este în curs. Rezultatul
acestei anchete va fi cunoscut în curând.

În ceea ce privește însă activitatea și ges-
tiunea aceluia fond, din anii 1933/934 și
1934/935, ele s'au desfășurat în perfectă re-
gulă și legalitate.

Fondul în chestiune se administrează de
către un comitet de direcție, compus din re-
prezentanți ai patronilor și ai salariaților, sub
președinția Ministerului muncii, potrivit unui
buget care reprezintă programul unor reali-
zări practice pentru pregătirea profesională,
educația și ocrotirea ucenicilor.

În cadrul acestui program s'au terminat
construcțiile și s'au efectuat înzestrările că-
minelor de ucenici din: București, Brașov,
Tg.-Mureș, P. Neamț, Tg.-Jiu și Târgoviște;
s'au făcut reparații radicale căminelor de
ucenici din: Arad, Bistrița, București (arte
grafice), Galați, Oradea, Reghin și Sibiu; s'a
început construcția căminelor de ucenici din:
Cernăuți, Hunedoara și Timișoara. De aseme-
nea sunt în curs lucrările de terminare a
construcțiilor căminelor de ucenici din: Huși,
Slatina și Vaslui.

Tot din acest fond s'a făcut și se face
înzestrarea și primenirea articolelor din in-
ventar a tuturor instituțiilor sale; se între-
țin toate căminele precum și acele 127 de
cursuri profesionale pentru ucenici (școli in-
dustriale) la care statul contribuie prea puțin
în prezent: s'a acordat și se acordă ajutoare
căminelor de ucenici înființate de alte au-
torități, de diferite întreprinderi și de asociații.

S'a acordat și se acordă ajutoare asocia-
țiilor profesionale de meseriași, muncitori și
funcționari particulari pentru dezvoltarea
activităților lor culturale, sportive și profe-
sionale: se organizează colonii de vară în ca-
re sunt trimiși anual peste 1500 ucenici și
ucenice, la munte și la mare, a căror între-
ținere este suportată de acest fond: — s'au
înființat și se subvenționează institutele și
oficiile de orientare profesională.

În resumat, înființările datorite Fondu-
lui căminelor și așezămintelor de perfec-
ționare și educație a muncii, au fost realizate,
întărite și se dezvoltă în chipulcel mai folosi-
tor pentru nevoile muncitorilor, fără risipă
și în perfectă legalitate, cu colaborarea per-
manentă atât a patronilor cât și a salaria-
ților

MINISTERUL RENDELET ELLENERE...

Pecsetet raktak Benedek Mihály gheorghenii kerékgyártó műhelyének hatóságilag lezárt ajtajára és ablakaira

Az volt a bűne, hogy nem tudta adóhátralékát azonnal kifizetni és nyolc napi haladéket
kért. — Egy másik gheorghenii végrehajtó hamis jegyzőkönyvet vett fel Benedek Mihály,
adóárverésénél.

Felhívjuk a helyi hatóságok figyelmét a gheorgheni-i kisiparos súlyos sérelmeire

Még az ellenségei sem állíthatják lapunkról,
„Az Iparos”-ról, hogy az ugynevezett véresszáj
újságok közé tartozik. Sohasem volt célunk ol-
vasóinknak sem egymás, sem más szakmájuk
ellen és legkevésbé hivatalos, vagy hatósági in-
tézmények ellen való lázítása. Benedek Mihály
gheorghenii kerékgyártó mester alább közölt pa-
naszos írása juttatta eszünkbe ezt. Benedek Mi-
hály levele sem lázít, csak panaszkodik... De
minden sora az igazságtalanság megtorlásáért
kiált.

Nem teszünk kommentárt az egyszerű ha-
risnyás székely iparos panaszai után. Leközljük
a sorait úgy, ahogy kaptuk. Mindössze annyit
tettünk, hogy a Benedek Mihály által 1933. ja-
nuár 22-én az ügyészséghez intézett feljelentés
román nyelvű szövegét azószert magyarra for-
ditottuk le és így közöljük.

A fentiek után még csak annyit, hogy elő-
ször Benedek Mihálynak hivatalos egyén által

elkövetett okirathamisítás címén beadott ügyész-
ségi feljelentését közöljük és azután a székely
iparos mester levelét, amelyben részletesebben
megvilágítja adóérelmét.

Benedek Mihály, — mint ezt a panaszos
levél tartalmazza — azóta újabb sérelem is tör-
tént. Gheorghenii végrehajtók, akik — úgy lát-
szik, — teljesen tönkre akarják tenni az egy-
szerű és szorgalmas iparost, minden jog és tör-
vény ellenére, szembehelyezkedve a miniszter is-
mételten nyilvánosságra hozott rendeletével, ki-
zavarták műhelyéből Benedek Mihályt és egyet-
len inasát, azután, hogy oda vissza ne mehessen
és sovány kenyeréért ne dolgozhasson, hatósági
pecsetet biggyesztettek a műhely ajtajára, sőt
még az ablakaira is. Benedek Mihály még az
ablakon keresztül sem mehet be a műhelyébe, ha
dolgozni akar...

De lássuk a feljelentést:

Benedek Mihály feljelentése Moldovan végrehajtó ellen

Tekintetes Királyi Ügyészség!

Alulírott Benedek Mihály, földműves és ke-
rékgyártó, gheorghenii lakos, eddig olyan ma-
gasan voltam megadózva, hogy a súlyos gaz-
dasági helyzet folytán legjobb akaratom mellett
sem tudtam adómat kifizetni, csak részletekben
és hátrajékosan.

Ennek következtében megjelent nálam a
végrehajtó és lefoglalta ingóságaimat és házi-
állataimat. Mivel akkor sem tudtam fizetni, 1933
január 12-ére árverést tűztek ki, amelyet meg
is tartottak és a tulajdonomat képező 20 drb.
juhok a város főterén olárvereztek.

Az árverést a gheorghenii adóhivatal vég-
rehajtója, Moldovan Ioan vezette le.

Ez az árverés azonban nem folyt le a tör-
vényes előírás szerint. A kikiáltási árat ugyan-
is, amely 2000 leiben lett megállapítva, csak Já-
nos Ignác gheorghenii lakos adta meg egy lei
többlettel és oda is adták neki a juhaimat 2001
leiert.

Moldovan Ioan végrehajtó törvényellenesen
járt el, mert az árverési jegyzőkönyvbe fel-
vette, hogy egy Kiss András nevű egyén első
hívásra 1000 lei ajánlott, míg a másodiknál
Blénesi János 1500 lei és János Ignác csak a
harmadik hívásra ajánlotta a maga 2001 leit.

Ez azonban nem felel meg a valóságnak,
mivel sem Kiss András, sem Blénesi János nem
vettek részt az árverésen, hanem csak egyedül
János Ignác, következőleg Moldovan Ioan vég-
rehajtó meg nem történt dolgot írt be a jegy-
zőkönyvbe, amivel a törvény által büntetendő
közokirathamisítást követett el.

Hogy ez csakugyan így történt meg, bizo-
nyíthatom Blénesi János, Jónás József, György
István és ifj. Both János Gheorgheni-i lakosok-
kal, akik jelen voltak az árverésen és akik már
írásban kijelentették, hogy csak János Ignác
vett részt az árverésen és a többi, a jegyző-
könyvben foglalt egyén nem árverezett.

Tekintettel arra, hogy ezzel a törvénytelen
eljárással kárt szenvedtem, mert juhaim legke-
vesebb 4000 lei érték meg és csak 2000 leiert
adattak el, feljelentést teszek Moldovan Ioan
végrehajtó ellen és alázattal kérem:

Méltóztatásuk a szükséges vizsgálatot beve-
zetni, a megnevezett tanukat kihallgatni — a
mennyeiben lehetséges, — a Gheorgheni-i rend-
őrség által, mivel nevezettek szegény emberek.
Ennek megtörténte után Moldovan Ioan végre-
hajtónak közokirathamisítás címén a törvény ér-
telmében való megbüntetését kérem.

Tanu:

Selyem Lajos
Gheorgheni

Benedek Mihály

kerékgyártó,
lakik Gheorgheni-ben.

Benedek Mihály panaszos levele

Tekintetes Szerkesztő Ur!

Mint Az Iparos olvasótáborának szerény tagja keresem fel panaszommal és a való igazságnak megfelelő adataimmal a mi szeretett újságunkat.

Apám kerégyártó mester volt és magam is 16 év óta vagyok iparendéellyel bíró kerégyártó. Van azonban időm a mesterség mellett gazdálkodással is foglalkozni és meg is kell azt tennem, mert csak így tudom megszerezni magamnak és családomnak a barna kenyeret.

Ilyen körülmények között érthető, milyen súlyos csapás reám nézve az a hajza, amely adóügyből kifolyólag megindult és folyik ellenem. A hajza egyik részét ezen levelemhez csatolt feljelentés tartalmazza. A feljelentés szó szerinti másolatát küldöttem meg levelemhez mellékelve a tekintetes Szerkesztő Urnak.

Az ügyészséghez intézett panaszomnak, sajnos, igen csekély volt az eredménye. Mindössze azt értem el, hogy 1933. márciusában a vizsgálóbíró maga elé idézett és azóta sehol semmi. Pedig az én ügyemben okirathamisítás történt, ami akkor is súlyos bűn, ha végrehajtó csinálja.

Tekintetes Szerkesztő Ur! E hó 15-én újabb adóesetem volt. Két állami végrehajtó jelent meg nálam és egy szobaberendezést lefoglaltak. Kérdezték, hogy tudok-e most fizetni, de nekem nem volt pénzem. Megérttem, hogy nyolc napon belül 500 leit fizetek. Azt mondták, hogy ez nekik késő. Kiküldték a műhelyemből a tanoncot, azután engem utána küldtek és a műhely három ablakát, valamint az ajtaját lepecsételték. 110 sz. alatt jegyzőkönyvet is vettek fel a dologról.

Műhely nélkül ugyebár nem volt módomban dolgozni, Szerkesztő Ur? Nagy nehézséggel 18-án kölcsönpénzből lefizettem 200 leit, 19-én megint 200 leit. Az adófőnök nem volt az irodában. A tisztviselőkhöz fordultam tehát. Kicsinytől nagyig mindenkit megkértem, hogy oldják fel a zár alól a műhelyemet.

Ma szeptember 20-ika van. Délután 5 órakor írom ezeket a sorokat. Műhelyem még mindig pecsét alatt áll. Családomat és inasomat kosszoltatnom kell, ennem kell magamnak is, pedig,

— látja Szerkesztő Ur, — 16 éves önálló iparmesteri múlt után, — ime, — írdeák lettem. Ilyen a sora manapág Gheorgheniben az iparosnak.

Ezelőtt tíz évvel 14 kerekos mester volt Gheorgheniben. Majd mindegyiknek volt két-három tagu személyzete. Ma mindössze hárman vagyunk a régiemből, velünk kilődik három új mester is és bizony nem igen van munkánk, mert

títokban 28 kerekos működik ebben a kicsiny városban.

A kontárok azt csinálják, amit akarnak. A hatóság, ha tud is róluk, nem tesz ellenük semmit. Múlt évben feljelentettük őket a hatóságoknál, de nem történt semmi.

A feljelentés ügye teljesen elaludt.

A helybeli kontárkérdés azonban még a kisebbik baj.

A szomszédos községek: Alfalu, Stárhegy és Tölgyes valósággal elárasztják Gheorghenit olcsó, pocskék munkával. Az országos vásárt teljesen ellepik a kerekos kontárok csinálmányai...

Nem törődik mivellünk, Szerkesztő Ur, senki. Amikor nagyobb városi munkáról van szó, spórolnak az urak. A városi főmérnök ur a takarékoság nevében Tekerőpatakon csináltatja meg ezeket a munkákat. Érdekes, hogy itt is nem kerekosra, hanem kovácsra bizzák a kerekos munkát. A kovács kerekos segédet vesz fel és felcsap vállalkozónak.

Szerkesztő Ur, kérem, tegyen az érdekemben amit tehet. Juttassa el valami magas fórumhoz ezt a jajt és kérjen segítséget. Ha így megy ez soká, magam kérek kis vagyonomra árverést és kiűrtást. Az igazságtalanság betegének és nyomorultjának érzem magam.

Azt hiszem, nemcsak a magam nevében, hanem sok székely iparostársam nevében is megköszönöm a mi újságunk segítségét, hogyha történik valami az érdeklünkben.

Benedek Mihály

kerégyártómester
Gheorgheni.

Ismét Olariu Petrut választották Timisoarán ipartestületi elnökké

Timisoara iparossága ragaszkodik Veterány Viktor dr. ipartestületi ügyész személyéhez is. — A nyolcadik meghirdetésre megtartott közgyűlés sem hozta meg a kibontakozást.

Interimár bizottságot neveznek ki hir szerint Olariu Petru vezetésével a timisoarai ipartestület élére

Nyolcadik összehívásra vasárnap végre sikerült a timisoarai ipartestület közgyűlését megtartani. Ezuttal az iparosság igen nagy számban jelent meg és mikor a terembe vonulókat megszámlolták, kiderült, hogy összesen 435 iparos vett részt a közgyűlésen.

Popovici Valér iparhatósági biztos ekkor megnyitotta a közgyűlést és közölte, hogy annak egyetlen célja az új vezetőség megválasztása. Bejelentette, hogy két jelölt lista érkezett le. Az egyiknek élén Olariu Petru eddigi elnök áll, a másiknak vezetője Dobosan Ioan, a román iparosok szövetségének elnöke. Mindkét név elhangzása után az illető listák hívei nagy éljenzésben törtek ki.

Olariu elnök az ülés elején bejelentette, hogy jelölésétől visszalép. Erre Muncilla Demeter ajánlotta, hogy Olariu helyett Gutu Simon szabó mestert válasszák meg elnökké.

A közgyűlésen ekkor vihar tört ki, amelynek középpontjában Veterány Viktor dr. ügyész állt. Sechei Alexandru pékmester az kérdezte, hogy milyen jogon foglal helyet a vezetőségi emelvényen Veterány Viktor dr. akit tudvalevőleg az ügyészi állástól elmozdítottak?

Popovici Auréli, az elnöklő iparhatósági biz-

tos úgy akarta az ügyet elintézni, hogy Veterány Viktor dr.-t jelen nem levőnek tekintí.

Veterány Viktor dr. azonban bejelentette, hogy jelen van és szólásra emelkedett. Hangsúlyozta, hogy felmentése ellen felebbezett, már pedig a törvény értelmében az így megfelebbezett elsőfoku intézkedés a végső döntés bekövetkezéséig hatályát veszti.

Sechei Alexandru azt kívánta ekkor, hogy az elnök szólítsa fel Veterány dr.-t a távozásra. Popovici Valér iparhatósági biztos felszólította a jelenlevőket, hogy akik Veterány távozását kívánják, nyújtsák fel a kezüket. A teremben pillanatnyi csend támadt és a levegőbe alig néhány kéz emelkedett, mire a többség óriási hahotában tört ki.

Sechei újból fel akart szólalni, de szavait ismételtelen hangos ellentmondás tette lehetetlenné. Popovici Valér dr. újból kijelentette, hogy Veterány Viktor dr.-t jelen nem levőnek tekintí, Veterány viszont bejelentette, hogy est nem veszi tudomásul. Dobosan Ioan követelte Veterány dr. eltávolítását. Sechei Alexandru fel akart szólalni immár harmadszor, de szavait a nagy lármában nem lehetett hallani.

Popovici Valér iparhatósági biztos ekkor

megelégette a vitát és kijelentette, hogy ehrendeli a választást.

— Eljen Veterány! — hangzott fel nagy lelkesedéssel.

Az elnök megállapította, hogy két jelölt lista érkezett be. Aztán megkezdtek a titkos szavazást, amely közel egy óra hosszáig tartott.

Összesen 416 érvényes szavazatot adtak le. Ezekből 258 szavazat az első, 158 pedig a második listára esett. Az ipartestület élére tehát azokat a jelölteket választották meg, akiknek listavezetője Olariu Petru volt.

Olariu újból bejelentette, hogy lemond az elnöki tisztségről, mire Popovici Valér iparhatósági biztos utalt arra, hogy nyolc napi meggyondolási ideje van. Ezzel a közgyűlés véget ért.

Kik szerepelnek a győztes listán?

A megválasztott listán huszonnégy rendes vezetőségi tag és három póttag a román (negyvenöt rendes és tíz póttag közül). A megválasztottak: Olariu Péter elnök, rendes vezetőségi tagok: Bandu Dimitrie, Barzan Nicolae, Batran Florea, Bitó Ferenc, Blidariu Ilie, Bozsák József, Brestin Ioan, Cristea Gheorghe, Csendes Lipót, Delbl Fülöp, Dorn István, dr. Dragan Nerva, Dumoni Ioan, Erhardt Péter, Granatir Traian, Gutu Simon, Hermann György, Hirschl Albert, Hollinger Miklós, Julitian Romulus, Jurca Gheorghe, Károlyi József, Kocsi Rezső, Kovács István, Lázár László, Megheticu Cornel, Muntean Gheorghe, Oprea Vasile, Pascu Ioan, Petroviciu Petru, Popa Gheorghe, Popoviciu Ferdinand, Potencz Jakab, Reichardt Gyula, Sebestyén Béla, Schwab Jakab, Sbotelean Nic., Szappanos Gyula, Székely Béla, Szenetra József, Thierjung Péter, Tillschneider György, Todorov Pál, Tolvadian Ioan, Walzer Miklós. Póttagok: Dóczy Árpád, Ehling Ferenc, Gataiantu Aurel, Golub Ghenadie, Hord László, Jovi Nicolae, Plies Benedek, Podráczky József, Regen Dimitru, Sundhausen István.

✱

Általános feltűnést keltett Olariu Petru visszavonulása eddigi hivatól. Állítólag a liberális párt kívánságára cselekedte ezt.

A választással kapcsolatosan az a hír kelt szárnyra, hogy a leszavazott tábor nem nyugszik meg és hogy erre vonatkozólag hatósági támogatást is kap.

Valószínűnek tartják, hogy az ipartestület új választmányát hamarosan feloszlatják és helyébe kizárólag románokból álló ideiglenes bizottságot neveznek ki.

Az ideiglenes bizottság elnöke hir szerint Olariu Petru lesz.

„Nagy események küszöbén állunk“ ...

A Tara Noastra írja:

Nagy események küszöbén állunk, melyek ki fogják takarítani a szemetet. A nemzeti eszmé zászaja az egyedüli, mely a tömegeket ma megmozdítja s nincs semmiféle más üdvös megoldás a nemzet védelmére vonatkozóan. A nép nemzeti és keresztény szellemétől van áthatva. Minden más kísérlet az őslakók körében hiábavaló és haszontalan. Minden más próbálkozás a meggyőződés gránitaziklájába akad. A belpolitikai eseményeken túl a külpolitikai események is kedveznek s így gyors léptekkel haladunk kitűzött céljaink felé.

ELLESETT KAVEHAZI BESZÉLGETÉS.

— Ez a Fuchs egy közönséges csalo, sikkasztó, betörő.

— Hogy mondhat ez ilyet?

— Mert igaz.

— Nem lehet. A Fuchs mutatott nekem tőled egy levelet, amelyben úgy szólított meg, hogy „Kedves barátom!“

— Ugyan, kérlek, ez nálam csak egy olyan frázis. Amikor én azt írom, hogy „Kedves barátom“, azt úgy kell nálam felfogni, mintha azt mondom például, hogy ... „beszélgetésszavammal!“

KARRIERE.

— Sie verkaufen Kokosnüsse? Haben Sie das schon immer getan?

— Nein, angefangen habe ich mit Haselnüssen — aber dann habe ich mich emporgearbeitet.

Gyanúsítások, rágalmozások, — jogbizonytalanság ...

Írta: ZIMA TIBOR.

Kérdet nem ismerő, kegyetlen hajsza folyik a sajtóban a gyárak és a kereskedelmi vállalatok ellen, amelyek a pusztító létükkel is annyi hasznot hoznak az országnak. Alig mulik el nap, hogy a bucurestii lapok valamelyikében támadások ne jelennének meg iparvállalatok ellen, amelyekre a fináncot, az ügyészt vagy a rendőrt uszítják a hazafiúság nevében, vizsgálatot követelnek pletykák és mende-mondák alapján és ha az uszításoknak nincs is mindig fogantatója a hatóságoknál, ki meri állítani, hogy ezek folytonos ismétlődése megnyugtató hatással lenne magára az üzemre, a vállalat működésére? A támadások alapja legtöbbször a személyzet nemzetiségi állapota: csupa kisebbségi tisztviselő és munkás van az alkalmazottak között, a vállalat ennél fogva ellensége a román államnak. A nemzeti munkavédelemről szóló törvény életbeléptetése óta a támadások ezen az alapon megritkultak, elvégre csakugyan nem hinné el senki az uszító sajtónak, hogy jobban van informálva az alkalmazottak nemzetiségi viszonyairól, mint az a miniszteri bizottság, amely helyi hivatalos szervei útján állandó ellenőrzés alatt tartja a gyárakat és igazi békebeli summákban rózza ki a birságokat minden pontatlan-ságért.

Az a sajtó azonban, amelyik azt hiszi, hogy ő van hivatva arra, hogy minden nap megmentse a hazát az „idegenek” kártevéseitől, talál új alapokat is támadásra. Az egyik fővárosi lap a Neuman-gyárat támadja sorozatos cikkeiben, azt vitatva, hogy az országnak ez az egyik leg-hatalmasabb szeszgyára és malma milyen kárára van az országnak — például amiatt, hogy a gyárak tulajdonosa sokat utazik Budapestre. Szigorú ellenőrzés alá kellene helyezni Neuman Károly bárót és valamennyi alkalmazottját, mert ezek kizárólag irredenta célokból utazgatnak Budapestre. Természetesen ellenőrzés alá kellene venni a gyárak egész személyzetét, mert az kizárólag kisebbségi. A gyár könyveit évekre vizsgálomóleg vizsgálat alá kellene venni, mert bizonyosan megkárosították az államot és annak különböző intézményeit. Meg kellene vizsgálni a sörélesztő-gyártás rendszerét is, mert ebben az iparágban — mondja a cikk — a Neuman-cég valószínűleg monopolisztikus helyzetet teremtett magának. (A monopolisztikus helyzet valószínűleg abban áll, hogy a Neuman-gyár egyáltalában nem gyárt sör-élesztőt.)

Végeredményben azonban majdnem mindegy, hogy mennyi alappal bírnak ezek a támadások, amelyek egyik vagy másik iparvállalat ellen olyan rendszeresen megismétlődnek, hogy igazi céljuk alig félreérthető. De éppen mert nem nehéz felfedezni a támadások igazi célját, a vállalatoknak minden okuk megvan nyugtalankodni az ilyen természetű hajszák ellen. Ahogy bőven akadnak lapok, amelyek a nyilvánosság előtt minden lelkiismeretfurdalás nélkül meghurcolják a vállalatokat, éppen úgy akadnak lelkiismeretlen tisztviselők is, akik az ilyen felelőtlen módon nyilvánosságra hozott vádakodásokat ugyanolyan célszerűen veszik komolyan, amilyenekkel azok íródnak s ilyenkor derül ki, hogy a felületesen megindított hajsza előre elkészített akciónak előfutárja volt s bármennyire komikusnak és alaptalannak látszik a vád, mégis hatósági vizsgálat lesz belőle.

Felesleges mondunk, hogy nem ez a mód a városok ipari és kereskedelmi fejlődésének előmozdítására. A gyanúsítások és rágalmozások a jogbizonytalansággal párosulva elijesztik a többi új vállalkozások alapításától, a meglévőket pedig arra késztetik, hogy meneküljenek onnan, ahol minduntalan gombostűre tűzheti munkájukat a kapásosság, a sáda nacionalizmus, az irigység vagy egyéb rosszindulat. Az ország legnagyobb ipari és kereskedelmi centrumában, Bucarestben bizonyosan van néhány száz vállalat, amely üzemet és irodáját nem vezeti olyan kínos korrektséggel, mint az aradi Neuman-gyár, vagy bármelyik más nagyvállalat az itteni városokban, de a támadások és gyanúsítások központjában mégis ezek állnak — nem nehéz megállapítani, miért.

Ennek a rendszernek kellene véget vetni, ha komolyan akarjuk, hogy városaink ne fejlődjenek vissza azon az uton, amelyen nagyvárosok lettek: az ipar és a kereskedelem munkájának terén.

Az élelmiszerpiac ötven százalékos drágulásával szemben vendégiparunk csak tíz százalékkal emelte az árakat

Drágul a burgonya, zöldség, lencse, hús, zsír, vannak cikkek, amelyekben több mint száz százalékos az áremelkedés, de ezt a körülményt a vendéglőben étkezők alig veszik észre.

„Nem veszíthetjük el a vendégeinket, azért nem emelünk“ ...

A vendégipar kétségtelenül egyike azoknak az iparágaknak, amelyeknek helyzetére súlyosan kihatottak az utóbbi időben bekövetkezett áremelkedések. Azok, akik a piacra, az élelmiszerüzletekbe járnak, megállapíthatják, hogy az összes élelmiszerárakban jelentős a drágulás, viszont az, aki vendéglőben étkezik, minden elfogultság nélkül arra a megállapításra juthat, hogy a vendéglői árak emelkedése nem érte el azt az arányt, azt a százalékot, mint amelyet az élelmiszerpiac jelez. Kétségtelen tehát, hogy

különbözet áll fenn a piaci árak és a vendéglői árak emelkedése között és ezt a különbséget — saját hasznának egy részéről lemondva — a vendégiparos fedezi.

A vendégipart érintő árdragulásokról beszélgetést folytattunk Buzogány Mártonnal, a „Lido” étterem tulajdonosával, aki kérdéseinkre a következőket mondotta:

— A piacon a tavalyi árakhoz viszonyítva átlag száz százalékos az áremelkedés. Ez a megállapítás elsősorban a zöldségtermékekre vonatkozik, de vannak olyan cikkek is, amelyeknek ára a tavalyihoz viszonyítva 150 százalékkal, sőt többel is emelkedett. Így például az elmúlt esztendőben a burgonya mázsája 70—80 lei volt, ma pedig 210 lei. Valószínű azonban, hogy a burgonyában újabb áremelkedések állanak be és téliére eléri a 280—300 leies árat, amelyen egyébként még két héttel ezelőtt is állott.

Nagyarányu áremelkedés tapasztalható a hűvelyesekben: a babban és a lencsében is. A lencse kilogrammja ma 12 lei, a tavalyi 5—5.50 leies árral szemben. A zöldség- és főzelékneműk áremelkedése tudvalevőleg az elemi csapások következtében beállott gyenge termésrel magyarázható. A tejtermékek árában 50 százalékos az emelkedés. Ez az áremelkedés főképpen a takarmányhiánynak tudható be.

— Még kell emlékeznünk a zsir, valamint a hús drágulásáról is. A zsír kilogrammjának ára tavaly 28 lei volt, ma 38. A hús átlagban 25—30 százalékkal drágult, míg a szárnyasok 50 százalékkal. A fentemlített árak mind engrosban értendők.

— A vendéglők azonban — ha meg akarják őrizni vendégeiket, — nem alkalmazhatnák az élelmiszerárak drágulásának arányában áremelkedést. Nálam például az elmúlt évben egy menü ára 20 lei volt és azt a drágulások következtében 22 leire emeltem. A növekedés tehát 10 százalékos. Ugyanakkor pedig, ha a vendéglők által használt árucikkek átlagos áremelkedését tekintjük, minden túlzás nélkül megállapíthatjuk, hogy az minimálisan ötven százalék. Ha csak ezt a két adatot vesszük figyelembe, máris levonhatjuk a tanulságot, hogy a vendégiparnak nem érdeke az árak emelkedése, mert az egyrészt forgalmának, másrészt pedig nyereségének csökkenését vonja maga után.

Az állami nyersvastermelés nem elégíti ki a hazai ipar szükségleteit

Konkurrenciát akar csinálni a hunedoarai állami vasöntőde német tőke segítségével a hazai vasgyáraknak.

Kavarodás az ócskavas körül

A külföldi hitelezők blokkolt lejköveteléseinek ipari beruházások céljaira való felszabadítása befejezett ténynek tekinthető. A Svájjal megkötött egyezmény az első, amely hivatalos szövegében is biztosítja ezt a lehetőséget. Legközelebb valószínűleg a németek lejköveteléseit fogják felszabadítani. A Berlinben tárgyaló román delegáció ismét felvetette ennek a korábbi tervnek a lehetőségét, sőt, az állami vasművek tervezett beruházásaira vonatkozó tárgyalások nagyon előre haladtak stádiumban vannak.

A tárgyalások nem egy céggel, hanem a német nehézipart képviselő fémipari csoporttal folynak, amely a hunedoarai állami vasgyár részére akar gépeket és berendezéseket szállítani több száz millió lej értékben. A pontosan kidolgozott tervek szerint az új beruházások segítségével a hunedoarai vasgyár felgyártmányokat és tömegfogyasztási cikkeit is képes lesz előállítani és ezzel biztosítva lesz az üzem rentabilitása.

A német tervek híre érthető nyugtalanságot keltett a belföldi vasipar körében, amely arra hivatkozik, hogy a kontingentálási rendszer által előidézett konjunktúra ellenére kapacitásának csak 60 százalékát tudja kihasználni, mert nincs elég nyersanyaga, vagyis ócskavasa.

A legtöbb vasgyár képtelen Hunedoaráról beszerezni az üzeméhez szükséges nyersanyagot és ezért Amerikából, Egyiptomból és Nyugat Európából kénytelen behozni évente 2—3 ezer vagón ócskavasat. Éppen erre való tekintettel a belföldi vasgyárak azt hangoztatják, hogy rájuk nézve rend-

kívül komoly veszedelem jelentene, ha a nyersvastermelés terén amugyis monopolisztikus helyzetben lévő állami vasgyár berendezkedne henger-művekkel és más földolgozó felszereléssel, amikor az ezekhez szükséges ócskavastól a már meglévő gyárak sem tudnak elegendő mennyiséget importálni, viszont az állami vasöntőde a meglévő három magaskemence közül csak egyet dolgozik. A belföldi vasipar felfogása szerint a német tőke által tervezett befektetésekkel inkább és elsősorban a hunedoarai gyár nyersanyagtermelésének fokozására kellene törekedni, ami lehetővé tenné, a többi belföldi vasgyáraknak is a termelés fokozását a kapacitás teljes kihasználásáig, azonkívül pedig jórésztben főköslegessé tenné az ócskavas behozatalát.

Egy másik javaslata a belföldi vasiparnak az, hogy az állami fémüzemek és bányák autonóm vállalata ne csináljon konkurrenciát a már meglévő gyáraknak, hanem a német tőkét inkább a RIM-MA bányászatainak, az aranytermelés, horganytermelés és ólomtermelés fokozására fordítsák, mert ezekre a cikkekre nagyobb szükség van a fémiparnak és gazdasági életnek. Kétségtelen, hogy a német tőkének pillanatnyilag inkább érdeke, hogy a Romániában blokkolt követeléseit olyan vállalkozásba fektesse, amely kevesebb költséggel és kockázattal jár, viszont azonnal és tekintélyes hasznot biztosít neki. A kormánynak azonban — mondták a belföldi vasgyárosok, — nem az a feladata, hogy a németek érdekeit tartsa szem előtt, hanem az, hogy a hazai iparét részesítse előnyben.

Jogesetek a kisipar köréből

Az állami intézmények alkalmazásában ipari szakoktatást végző iparos mesterek köztisztviselőknak tekintendők.

A timişoara-i tábla 924—1935. számú elvi döntvénye.

Az alábbi jogesetben szereplő felperes cipész-iparos egy állami internátusban, amelyet gyengeelméjű gyermekek számára állítottak fel, cipész-munkák végzésére kapott megbízást. Megállapodása szerint köteles volt az intézetben felállított cipésműhelyben az intézet kiskoru ápolójának szakszerű ipari oktatását is ellátni és azokat a cipéziparban való gyakorlati munkában kiképezni.

Az intézet anyagi okokból elbocsátotta állásából a cipésmestert és mindössze kétheti felmondási díjat fizetett neki, mintha a szakoktató cipésmester egyszerű ipari munkás lett volna.

A cipésmester nem fogadta el a fenti minősítést, hanem az intézetet perrel támadta meg. Keresetében előadta, hogy az intézetnél viselt állásának lényege a gyengeelméjű kiskoru ápolóknak a cipézipari szakmában való oktatása volt, nem pedig az, hogy az intézetben ápoló kiskorúak cipőinek javítási munkáit elvégezze.

A fizikai munka mellett, azáltal, hogy tanította a kiskoru ápolókat, szakoktatói munkát is végzett, ebben a minőségében közszolgálatot teljesített, miért is tisztviselőnek tekintendő. Kéri a köztisztviselőkről szóló szabályzat szerint neki járó magasabb felmondási idő és kártérítési összeg megállapítását.

A timişoara-i tábla teljes egészében helyt is adott a cipésmester keresetének, a szakoktatással megbízott iparost köztisztviselőnek minősítette és annak megállapítása mellett, hogy az intézetnél kifejtett működése közszolgálati jellegű volt, megítélte javára a tisztviselőket megillető magasabb felmondási időt és kártérítési összeget.

Magánemberek soffőrjel nem kötelezett tagjai a betegsegélyzőnek.

Csak az iparosokra és kereskedőkre és azok alkalmazottaira vonatkozik a társadalombiztosító törvény.

A háztartási alkalmazottakra vonatkozó szaksz nem érvényesíthető a soffőrökre.

Az alábbi jogesetben szereplő munkaadó mint magánautó tulajdonos vezetésére soffőrt alkalmazott. A munkásbiztosító pénztár a társadalombiztosítási díj fizetésével róttta meg a gépkocsitulajdonost azon a címen, hogy gépkocsitulajdonos a soffőr személyében rendes ipari alkalmazottat tart.

A magánautó tulajdonosa felfolyamodással élt a betegsegélyzői kiróvás ellen. A felfolyamodásban előadta, hogy a soffőrt csak magángazdaságában alkalmazta, ő sem kereskedő, sem pedig iparos, tehát semmi körülmények között sem esik a társadalombiztosító törvény rendelkezései alá. A társadalombiztosítási díjak alól való mentesítést kérte.

A társadalombiztosító timişoara-i ítélkező bizottsága 100—935. számú határozatában helyt adott a felfolyamodásnak a következő indokolás mellett:

A magánautótulajdonos nem iparos és nem kereskedő, tehát a társadalombiztosító törvény rendelkezései értelmében nem kötelezhető arra, hogy soffőre után a társadalombiztosítási illetéket fizesse.

A törvény értelmében ezeket a díjakat csak azok fizetik, akiket a törvény az első és a 119-ik szakaszban felsorol. Az ott említett munkás és alkalmazott kategóriák is csak akkor tartoznak a munkásbiztosító díjakat fizetni, hogyha a munkaadók iparosok, kereskedők, illetve ipari vagy kereskedelmi vállalkozók.

A soffőr, — állapította meg az ítélkező bizottság döntése, — nem tekinthető háztartási alkalmazottnak sem és nem minősíthető szolgának, tehát ezen az alapon sem esik biztosítási kötelezettség alá, miért is a felfolyamodásnak helyet kellett adni.

Ismét 28 építészt vettek fel az építészkarába

Alábbiakban szözszerinti fordításban közöljük a Hivatalos Lap ez év szeptember 21-iki 217. számának 6444 és 6445. oldalán nyilvánosságra hozott közleményét, amely szerint a vallás- és közoktatásügyi miniszter érteaitése szerint az előirt törvény alapján 28 új tagot vettek fel a hazai építészkarába:

A közlemény szövege a következő:

Kimutatás azokról a diplomás építészekről, akik az 1932. május 9-én 1607 szám alatt megjelent legfelsőbb királyi dekrétummal kibocsátott és a Monitorul Oficial 1932. évi május hó 12-iki 108. számában közölt, ezen testület megalakításáról és szervezéséről szóló törvény 2-ik szakasza értelmében felvételtek az építészek testületébe.

Igazolvány folyószáma, az építész neve és székhelye	Mely iskola bocsátotta ki diplomáját és mióta működik
450 Antonescu P. Dinu, Bucureşti.	Bucureşti építészeti akadémia, 1935.
451 Cristodule Vasul, Bucureşti.	Bucureşti építészeti akadémia, 1935.
452 Dimitriu Eugen, Bucureşti	Bucureşti építészeti akadémia, 1935.
453 Dömötör László, Arad	Budapesti „József” politechnikum, 1911.
454 Gavrilescu Stefan, Bucureşti	Bucureşti építészeti akadémia, 1935.
455 Georgescu Irina, Bucureşti	Bucureşti építészeti akadémia, 1935.
456 Herscovici Haim, Bucureşti	Bucureşti építészeti akadémia, 1935.
457 Ionescu V. Gheorghe, Bucureşti	Bucureşti építészeti akadémia, 1933.
458 Kepp Edgar, Sibiu	Scharlottenburgi politechnikum, 1933.
459 Krause Teodor, Oradea	Budapesti politechnikum, 1900.
460 Lupu Nicolae, Bacau	Bucureşti építészeti akadémia, 1929.
461 Luzanszky Eduard, Bucureşti	Bucureşti építészeti akadémia, 1935.
462 Opreşcu Cristina, Bucureşti	Bucureşti építészeti akadémia, 1935.
463 Pertache Gh. Vasile, Bucureşti	Bucureşti építészeti akadémia, 1935.
464 Romano S. De Simon, Târgoviste	Bell Arte Parma, 1922.
465 Sámson Mór, Cluj	Prágai politechnikum, 1927.
466 Sassu C. Teodor, Bucureşti	Bucureşti építészeti akadémia, 1935.
467 Slatinescu Constantin, Bucureşti	Bucureşti építészeti akadémia, 1935.
468 Stancu C. Victor, Bucureşti	Bucureşti építészeti akadémia, 1935.
469 Wessely Ferdinand, Arad	Budapesti politechnikum, 1910.
470 Virányi Béla, Oradea	Budapesti politechnikum 1899.
105 Appel Emil Ferenc, Bucureşti	Tanulmány és gyakorlat.
106 Hanner Frigyes, Mediaş	Gyakorlat
107 Hofstaedter Károly, Bistriţa	Gyakorlat
108 Migula Gyula, Cernauţi	Gyakorlat és hivatal
109 Nosák Károly, Cernauţi	Tanulmány és gyakorlat
110 Popoff Mihály, Chişinău	Gyakorlat és hivatal
111 Ujvárossy S. Sándor, Cluj	Gyakorlat

Dr. C. Anghelescu miniszter.

Ciortan építész, a testület dékánja.

A francia pénzügyminiszter javaslata a stabil valutájú államok valuta-fegyverszünete érdekében

Bonnett francia pénzügyminiszter azzal a tervszettel lépett a Népszövetség pénzügyi bizottsága elé, hogy azok az államok, amelyek hajlandók valutájuk értékállóságát tartani, lépjenek egymással szövetségbe. Franciaország, hogy a szövetséget erősítse, hajlandó arra, hogy a garantáltan értékálló valutájú államok részére különleges vámtarifát állapít meg.

Ezt a nagyon érdekes és nagy horderejű javaslatot általános érdeklődés fogadta. A Népszövetség genfi küldöttsége

azonnal és telefonon jelentette a tervet Londonnak és ugyancsak soron kívül utasításokat kért az amerikai delegáció vezetője is.

Ugy Anglia, mint Amerika kedvezően fogadta a tervet és hajlandó volt annak részletes tárgyalásába bocsátkozni.

Ilyen előkészítés után ma a Népszövetség pénzügyi bizottsága meg is kezdte a francia valutaszövetségi javaslat tárgyalását.

A ma bemutatott részletes javaslat voltaképpen

az államok közötti valutaháború fegyverszünetét jelenti, amely egyben és szükségszerűen a szabad kereskedelem elvét fokozottabb tiszteletben tartja.

A tárgyalás elején a holland delegátus kijelentette, hogy Vilma holland királynő legutóbbi trónbeszédében már foglalkozott is a javaslattal és azt magáévá tette. A Bonnett

javaslathoz a mai ülésen a cseh delegátus is hozzájárult.

Anglia is helyesli a javaslatot, de kijelentette, hogy végleges hozzájárulását csak akkor adhatja meg, ha a francia pénzügyminiszter határozati javaslatát szövegezve terjeszti elő a végleges szöveget.

A javaslathoz Magyarország is hozzájárult.

ERRATEN.

— Weisst du, was Hilde mir gestern antwortete?

— Nein!

— Wie hast du das nur erraten können?

KATONAI EKESZÓLÁS.

A régi békebeli időben történt.

Egyik vadászásbólunknál a tavaszi menetgyakorlatoknál megfázott egy kővadász, tüdőgyulladásba esett és meghalt.

A katonai díszlet vége ment temetésnél a százados azzal tisztelte meg a halottat, hogy az egyházi beszélet után ő tartotta felette a gyászbeszédet (persze német nyelven) a következőképpen:

— Ez egy derék, becsületes, jó katona volt. Ismerte a reglamát, annak minden rendelkezését pontosan betartotta, kötelességét mindig hűlen teljesítette. Értetlenül állunk a végzet kegyetlen rendelkezése előtt és lesújtottan kérdezzük, hogy miért ragadta el tőlünk az Uristen ezt a jó katonát (a szavaknál a kapitány ég felé emelkedő tekintete valamit észrevett és így folytatta): . . . és miért nem inkább azt a disznót ott a második sorban, aki még arra sem méltatta elhunyt derék bajtársát, hogy a Waffnenrokkja gombjait kipucolta volna. De holnap rapportra jössz és úgy beszélsz, hogy a füled botja sem látszik ki. Wart nur, du Schweinehund!

E szavak után a koporsót lebocsátották a frissen hantolt sírgödörbe.

Heti tájékoztató külkereskedelmünk piacairól

Külkereskedelmi statisztikáink várakozást felülmutatóan, örvendtes képet adnak a külföldi árucseréről: évek óta nem záródott kereskedelmi mérlegünk olyan viszonylag magas aktívummal, mint az idei év első felében és első hét hónapjában. Kivételünk sok milliárdal meghaladta a behozatalt és ha a valuta árfolyamát egyedül a kereskedelmi mérleg állása határozná meg, a leinek magasan kellene állania a stabilizációs árfolyam felett. A helyzet azonban az, hogy a valuta árfolyamát nem a kereskedelmi, hanem a fizetési mérleg determinálja, amelynek az előbbi csak egy része, egy tétela a kereskedelmi mérlegünk aktívuma — sajnos — nem pótolja fizetési mérlegünk passzívumát. Ez a magyarázata annak, hogy normális időkben olyan országok, mint Németország, Anglia és Franciaország, passzív kereskedelmi mérleg mellett is aktív fizetési mérleggel tudtak dolgozni, mert külföldön elhelyezett tőkéik jövedelme bőven pótolta a kereskedelmi mérleg passzívumát. Nálunk fordított a helyzet: aktív kereskedelmi mérlegünk mellett sem tudunk fizetni külföldi hitelezőinknek, mert exportunk feleslege nem fedezte külföldi tartozásaink részleteinek összegét.

A kereskedelmi mérlegünk aktívuma azért sem tulságosan örvendtes, mert az nem kivételünk növeléséből, vagy exportált terményeink magas árából jött létre, hanem behozatalunk nagyfokú megszorításából.

Importunk 15 év óta nem volt olyan jelentékeny, mint az ideiglenes természetű, hogy a termelésünk megérzi a nyersanyagok hiányát. Nem tudunk eleget importálni részint, mert magunk korlátozzuk a behozatalt, részint, mert a külföldi eladók nem nagyon sietnek árut adni romániai vevőiknek. Ebben a tekintetben jellemző az a körlevél, amelyet az angol kereskedelmi minisztérium küldött szét az angol exportőrökhez azon a napon, amikor létrejött a román-angol kereskedelmi konvenció. A Board of Trade értesíti az angol cégeket, hogy

„Romániával lehetetlen szállítási üzleteket kötni, mert semmiféle fizetési kötelezettségért senki sem vállal garanciát és senki sem biztosíthatja a kiutalt összeg behajtását.”

A minisztérium ilyen figyelmeztetése után természetesen, ha angol cégek nem vállalkoznak arra, hogy árut adjanak el romániai feleknek. Csúpan furcsa és egészen szokatlán dolog, hogy az angol kereskedelmi miniszter kiadja ilyen figyelmeztetést azután, hogy maga is hozzájárult a kereskedelmi szerződés megkötéséhez Románia és Anglia között.

Hasonló a helyzet Belgiummal. Egy elsőrendű bucureştii cég, amely sem csődbe nem volt, sem fizetéseképtelenséget nem jelentett soha, árut rendelt egy belga gyártól, amellyel évtizedek óta összeköttetésben van. A belga cég a rendelést a következő tartalmú levéllel nyugtázta:

„Vettük az Önök a hó 4-én kelt levelét és sajnáljuk, hogy az abban feladott rendelést nem teljesíthetjük. A Romániával kötött üzletek lebonyolítása ottan nehezen megy, hogy le kell mondanunk az ottani cégekkel az üzletkötésről. Amint Önök is tudják, jelentékeny blokkolt követeléseink vannak Romániában és ezt a helyzetünket nem akarjuk követeléseink szaporításával nehezíteni.

Sajnálatos módon ismételt kifejezés mellett, vagyunk (aldírs).

Elképzelhető, hogy a nagy nemzetközi versenyben, amikor olyan nehéz az exportra dolgozó vállalatoknak árut külföldön elhelyezni, milyen nehéz szívvel mond le egy gyár évtizedes vevőjének kiszolgálásáról. A fizetési műveleteknek azonban csakugyan olyan nehézségei vannak, hogy nincs minden vállalat abban a helyzetben, hogy kiszámíthatatlan időre nyújtson hitelt és teljes bizonytalanságban legyen afelől, hogy mikor juthat

„A sztrájkhullám oka a drágulás...”

A brasovi munkaügyi felügyelőség békéltetői tevékenységének két havi mérlege.

Brasovban egyes cikkekben harminc százalékos, de általában 20-25 százalékos, Targumeresen 10 százalékos a drágulás

A brasovi munkaügyi felügyelőség most honta nyilvánosságra emelt kéthavi tevékenységét. A munkafelügyelőség körzetébe tartoznak Brasov, Cluc, Treiscaune, Făgăraş, Odorheiu és Mures-megyék ipari vállalatai.

Mures-megyében a targumuresi famunkások, szám szerint 313 munkás, akik a Székely és Réti butorgyárban, a 28 asztalosüzemben dolgoztak, július 22-től szeptember 17-ig sztrájkban voltak. A sztrájk eredményeként 1937 május elejéig új kollektív szerződést kötöttek munkaadóikkal, amelyben 19 pontban lefektették követeléseiket. A munkások 10—18%-os béremelést értek el, azonkívül ez a bér 1936 május elején még egy százalékkal emelkedik. A kollektív szerződés békéltető bíróságot is létesít, amely bérviszály esetében működésbe lép.

Ugyancsak Targumuresen 99 szabómunkás bérviszályt intézték el. Egy évre új kollektív szerződést kötöttek a felek, amelyben 10 százalékos béremelést és egy lejjel magasabb órabért értek el. A targumuresi cukorgyárban a napzámosok bérviszályát simította el a munkafelügyelőség.

Brasovban a cellulozgyár 800 munkása ért el jelentős fizetésemelést. Itt a munkások 8—11

százalékos emelést kaptak, valamint a tulajraki fizetését, a fizetett szabadságok betartását, stb. A Galvani kilincsgyár 50 munkása is fizetésemelést ért el bérviszályával. A brasovi cipésmunkások is bérviszályt jelentettek be, de a bejelentést alaki okok miatt vissza kellett utasítani. A brasovi asztalosmunkások, szám szerint kilencvenegyen, szintén bejelentették bérviszályt. Az Itag és gumigyár ügyében a munkafelügyelőség békéltető tárgyalásai eredménytelenül végződtek.

A sftgheorghiei dohánygyár munkásai ugyan csak bejelentették a bérviszályt. Itt 800 ember dolgozik. A munkafelügyelőség október negyedikén tartja meg a békéltető tárgyalást Popea Nicolae dr., munkaügyi vezérfelügyelő elnöksége alatt. Erre Bucurestiből lejönnek az állami dohánygyári munkások szakszervezetének megbízottai és a jövedék képviselői. A munkások béremelést és munkakedvezményeket követelnek.

A sztrájkhullám oka a drágulás. A drágulás legmagasabb Brasovban, ahol egyes cikkekben 30 százalékos, de általában 20—25 százalékos drágulás mutatkozik. Targumuresen a drágulás 10 százalékos.

A munkaügyi minisztérium cáfolja az idegen állampolgárok tömeges kiutasításáról szóló híreket

Fővárosi lapjelentések nyomán megírták a helyi lapok is, hogy az idegenellenőrzést végző minisztériumi hatóságok 15 ezer külföldi munkástól megvonták a tartózkodási engedélyt.

A munkaügyi minisztérium e hírrel kapcsolatban hivatalosan közli, hogy a minisztérium be-

vándorlási bizottsága, mint felelősségi fórum még nem végezte be munkálatait és így a lapok idevonatkozó közleményei fedik a valóságot.

A bizottság jelenleg azoknak a vállalatoknak a kérését tanulmányozza, amelyeknek külföldi szakmunkásokra van szükségük.

„Fizetések terén újabb „arányosítás” következik...”

A Lupta írja:

A legutóbbi minisztertanács az állami hivatalok egyszerűsítésének kérdésével foglalkozott. Fizetések terén újabb „arányosítás” következik, melynek során tekintettel lesznek az árakra. Ez az arányosítás feltétlenül szükséges, mert az 1927-ben eszközölt fizetésrendezések alkalmával nem állottak megfelelő kimutatások rendelkezésre. Így történt azután, hogy Halmeu és San Nicolaul Mare helységekkel egy kategóriába helyezték Timişoara és Cluj városokat. A mai árindex a következőket mutatja, ha Bucureştii (100) vesszük alapul: Cluj 84, Jasi 77, Falticeni 50, stb. 1927-ben nem voltak tekintettel az indexszámokra. Most már csak az a fontos, ne tévedjenek az egyes városokra vonatkozóan. Nem csak azt kell ugyanis megvizsgálni, hogy Bucureştiihez képest vidéken milyen árak vannak, de arra is tekintettel kell lenni, elég-e a tervezett fizetés megélhetésre egy tisztviselő családnak? Völna egy másik megoldás is. Vessen véget a kormány a drágaságnak. Más-ként, attól tartunk, minden arányosítás csak nehezebbé teszi majd a hivatalnoki kar megélhetését a városokban.

ISKOLÁBAN.

— Mi a különbség a villamos áram és a világ között?

— A villámért nem kell fizetni.

PIKANTERIA.

Procc ur bedlüt egy képkereskedésbe:

— Valami pikáns képet szeretnék venni, — mondja.

A főnök előszed egy képet:

— Tessék.

Procc ur megáll a kép előtt, amely egy csukott konflikt ábrázol. Nézi, nézi, aztán így szól:

— De mi van ebben pikáns?

A kereskedő hunyorít a szemével:

— Hát van önnek fogalma, hogy mi folyik odabent?

Uj jéggyár és hűtő Turdán.

A jelenlegi turdai jéggyár és vágóhídi hűtő már 25 éves és a város azóta történt kifejlődéséhez és lakosság-szaporodásához mérten már elavult és tulksiny. Ezért a város tanácsa elhatározta, egy teljesen modern és nagyarányú műjéggyár és hűtő építését, amelyre a városnak költségvetési fedezete is van. E teljesen higiénikus berendezésű jéggyár és hűtő Turda modern stílusú fejlődésének jelentékeny tényezője lett. A nagyarányú építkezés vállalatba adása már közelebből meg is történik, mert ebben az ügyben az árlejtést október 7-én megtartják.

INFORMACIO.

„Nevezett cég nálunk vásárol en gros és finet en detail”.

követelésének birtokába. A mi exportőrjeinknek Németországban, Ausztriában és Olaszországban vannak sok százmillió követeléseik, amelyeket nem tudnak megkapni, mint a hogy általában a helyzet az, hogy:

jól fizető országokba nehéz árut szállítani, a rosszul fizető országokba pedig nem érdemes szállítani.

Ezért nincs nagy jelentősége ma a kereskedelmi mérleg aktivitásának.

**„Elsőrendű állami kötelesség,
hogy visszaadjuk ezeket a bankokat
régli hivatásuknak” . . .**

Az Unversul írja:

Az „Ardeleana” bank fennállásának 50 éves jubileumi ünnepségén az ardeali román gazdasági és pénzügyi élet vezetői is megjelentek s megígérték, hogy mindent megtesznek a román bankok felsegítésére. Dicsőítő szavakkal emlékeztek meg az ardeali román bankok multjáról, melyeknek segítségével a magyar birtokok birtokába jutottak a falusiak, úgy, hogy Magyarország összes nemzetiségei között legtöbb földdel a román-ság rendelkezett. Erre a nagymérvű megmozdulásra Bethlen István figyelmeztette a magyarokat 1912-ben. „Erdély vesztélyben van!” — mondta. — „A román-ság jelenti a vesztélyt, mely reális politikával, tervszerűen dolgozik bankjaival. Ardealt az a vesztély fenyegeti, hogy egészen román kézre kerül, ha a kormány nem teszi meg sürgősen a szükséges intézkedéseket s nem talál más kivezető utat a magyarság számára s nemzeti politikával a magyarság felsőbbbőségét Ardealban nem biztosítja.” Ha az elnyomó magyar uralom alatt így boldogulhattak s ily nagyszerű eredményeket érthettek el a román bankok, valóságos büntény az, hogy minden érdemük dacára a román uralom alatt pusztulni hagyjuk őket. Elsőrendű állami kötelesség, hogy visszaadjuk ezeket a pénzügyi intézeteket a régi hivatásuknak. Is ünnepségen jelen voltak Lapedatu hívtat miniszter az a Banca Nationala képviselőtében s ígértet tett az ardeali román bankok felsegítésére. Lázasan várják most már ennek az ígértetnek teljesítését. Így ez a segítség alapköve lesz Ardealban a román uralomnak.

BECSULETES MEGTALALO.

„A rendőrség illetékes ügyosztályán megjelentek egy atyafi és így szól:

— Itt adnak jutalmat a becsületes megtalálóknak?

— Itt.

— Nahát, akkor itt a buksa.

— Találta?

— Igen.

— Jól van, majd ha jelentkezik az orszégy gazdója, megkapja a jutalmat.

— Akkor mán ki is lehet adni

— Hogy-hogy?

— Minthogy a buksát magam vesztettem el.

**Miniszeri rendelet az egészségügyi
ellenőrző bélyegek beszerzéséről.**

A Hivatalos Lap szeptember 12-iki száma az egészségügyi minisztérium 59.067 számú rendeletét közli az egészségügyi bélyegek igénylésére vonatkozóan.

A rendelet szerint ezeket a bélyegeket csak is az előírt hivatalos formuláron lehet kérni. A formulárok első oldalára kell alkalmazni a cég pecsétjét és olvashatóan kell azt aláírni.

Az aláíró csak az lehet, akinek jogában áll olyan cikkeket eladásával foglalkozni, amelyekre egészségügyi ellenőrző bélyeg alkalmazható. Elsősorban tehát a gyógyszereket érdekli a rendelet.

Ugyancsak ezen az első oldalon kell felsorolni minden egyes cikkre nézve a kért bélyegek minőségét és mennyiségét is. A másik oldalon ki kell tüntetni a rovatokat az ott olvasható megjelölések szerint. Ezek a rovatok az árucikk megjelölése, az áru mennyisége, egysége, a kért bélyeg összesített értéke s amennyiben a kérelem gyógyszerészeti specialitások bélyegeire vonatkozik, meg kell jelölni az egészségügyi minisztérium autorizációját is, amely jogot ad a cikkeket eladására.

Importált áruknál származási bizonyítványt is kell csatolni. Ezek a formalitások érvényesek a kábítószerekre vonatkozóan is. Az egészségügyi miniszter gondoskodni fog arról, hogy a szükséges formulárok minél nagyobb számban forgalomba kerüljenek és az érdekeltet rendelkezésére álljanak.

PRAKTISCH.

— Was faell Ihnen denn ein? Zu den Linsen essen Sie Honig? Das muss doch schrecklich schmecken!

— Na ja, gut ist es freilich nicht — aber wenigstens kugeln mir die Linsen nicht immer vom Messer herunter.

Felfüggesztették a sütőműhelyek megrendszabályozásáról szóló cluji városi szabályrendeletet

Néhány nappal ezelőtt a cluji városi főorvosi hivatal rendeletet adott ki, amelyben meghatározta azokat a feltételeket, amelyeket az élelmiszereket áruló kereskedőknek a közönség érdekében figyelembe kell venniük. A rendelet külön szakaszban foglalkozott az élelmiszereket előállító üzemekkel is, így elsősorban a sütőműhelyekkel, melyeknek a rendelet szelleme szerint sem berendezésük, sem az általuk előállított élelmiszerek kezelése módja nem felel meg az egészségügyi követelményeknek. Ezért a rendelet arra utasította az üzemtulajdonosokat, hogy haladéktalanul építsék át műhelyeiket, vagy költözzenek olyan helyiségbe, amely a higiénia minden követelményének megfelel.

A rendeletnek a megjelenéstől számított 15 nap múlva kellett volna életbe lépnie, ezért a cluji sütőiparosok a múlt héten küldöttéleg fel-

keresték a polgármestert. A küldöttség vezetője, Drasoveanu pékmester előadta, hogy a mai körülmények között a pékek nem tudnak eleget tenni a rendelkezésnek. Műhelyeiket néhány nap leforgása alatt nem tudják sem áthelyezni, sem pedig átépíteni. Arra kérték tehát a polgármestert, hogy tegyen lépéseket a rendelet életbe léptetésének felfüggesztésére, legalább is egy időre. Kérésüket azzal támasztották alá, hogy az egészségügyi hatóságok csak a legutóbbi időben mondtak kedvezőtlen véleményt a pékműhelyekről, melyek hosszú időn át megfeleltek az összes egészségügyi követelményeknek.

A polgármester helyt adott a sütőiparosok kérésének s a városi főorvosi hivatal erre vonatkozó rendeletének életbe léptetését bizonytalan időre felfüggesztette.

Köthet-e a kisantant valuta-fegyver- szünetet?

A múlt év novemberében a kisantant jegybank-kormányzói értekezletet tartottak, amelyen lefektették alapjait a szorosabb együttműködésnek, illetőleg egy olyan valuta-politikának, amely lehetővé tegye a három politikai kibocsátó bank szorosabb együttműködését. Az akkori külkereskedelmi helyzethez képest az áru-clearing és az ehhez kapcsolódó fizetési egyezmények forcírozása látszott mindhárom államra nézve legelőnyösebbnek s valóban mindhárom tag-állam kormánya ezen az alapon kötötte is meg kereskedelmi szerződéseit.

Az áruforgalom clearing-rendszere azonban Csehszországban bevált, nálunk és Jugoszláviában nem, mert a román és a jugoszláv valuta romlása következtében a két utóbbi állam kénytelen volt áttérni a kiviteli prémiumok rendszerére.

Mindössze három vagy négy állammal tartottuk fenn az áru-clearing-rendszert, de ezek közül Lengyelországnak már megtörtént a clearing-szerződés felmondása, Ausztriának és Magyarországnak pedig október 1-én mondja fel a kormány a kereskedelmi szerződést.

A három kisantant-állam jegybankjának együttműködése ilyenformán a bankjaink valósulhatott meg olyan mértékben, mint tervezve volt. De legsúlyosabb csapást mégis Csehszlovákiában kapta a bucarestii jegybank-egyezmény. Ennek a konvenciónak leglényesebb pontja

a valuták stabilizált árfolyamának fentartása volt s Csehszország kénytelen volt valutáját revalorizálni, tehát letérni az eredeti stabilizációs alapról.

A bucarestii egyezményből tehát semmit sem lehetett megtartani s így mindeddig össze sem ült újra a három jegybank kormányzója. Most azonban, hogy Franciaország Genfben javaslatot tett

a valuta-fegyverszünet

létrehozására s ugylátszik, hogy ehhez a konvencióhoz hajlandók csatlakozni azok az államok, amelyek — mint például Anglia is — eddig nem voltak hajlandók kötelezettséget vállalni valutájuk árfolyamának fixizálására, újból felmerült a szükség a jegybank-kormányzók tanácskozásának. Ha ugyanis Anglia elvben hajlandó részt venni a franciák által javasolt megegyezésbe, ez azt jelenti, hogy

a dollár fluktuációját is megszüntnek kell tekinteni,

mint kivehető is volt már az Egyesült Államok pénzügyminiszterének egy cikkéből, a mely a pénz-rögzítést az európai államok ex-

port-dumpingjének megszüntetésétől tette függővé.

Amit ma a legtöbb fix valutájú ország — s ezek között mi is — a kiviteli politika terén az export-jutalékokkal csinál, az nem egyéb, kiviteli dumpingnél, amely azt a célt szolgálja, hogy fokozza a kivitelt mesterséges eszközökkel, a valuta árfolyamának leszállítása nélkül. Ha tehát a kisantant államok hozzájárulnak a valuta fegyverszünethez, ez a kereskedelmi politikájuk új alapokra helyezését is jelenti, érthető tehát, ha a kisantant-államok jegybankjai meg akarták beszélni egymás között az új helyzet, amely előáll a valuta-fegyverszünet megkötése és a mai kiviteli rendszerek megszüntetése esetén. Románia, Csehszország és Jugoszlávia jegybankjainak értekezletét december első napjaiban tartják meg a jugoszláv fővárosban.

**Nem drágul meg
a denaturált szesz.**

A szeszmonopól vezérigazgatósága köztudomásra hozza, hogy a denaturált szeszt kizárólag egy és fél literes lepecsételt üvegekben hozzák forgalomba. A szeszmonopól illymódon garantálja az üvegek tartalmának mennyiségét és fokát anélkül, hogy az ár drágább lenne, mert az üvegek árát visszaadás ellenében visszatérítik.

A vásárlók egyébként elvihetik a szeszt saját üvegeikben is. Az áttöltés az elárusító helyen történhet, de feldíjat kell fizetni az elárusító helyen nem, maradhatalom. Közli még a monopóli, hogy rövid időn belül negyedliteres üvegekben is forgalomba hozzák a denaturált szeszt.

MÉG NEM PERFEKT.

Pöcög, akinek nagy lánya van, találkozik a kávéházban a fiatal Döcöggel, aki még nőtlen.

Azt mondja Pöcög:

— Meine Tochter ist aber sehr gebildet. Sie hat studiert Biologie, Psychologie und Physiologie.

— Sehr schön, — mondja Döcög, — aber sie muss weiter studieren.

— Was?

— Sie muss noch studieren Waschologie, Kochologie und Nachologie.

**Harminc százalékos béremelést kérnek
a sighthoarai szabómunkások.**

A sighthoarai szervezett szabómunkások szeptember elsején gyűlést tartottak, amelyen elhatározták, hogy béreiknek harminc százalékos emelését kérik. Határozatukról értesítették a munkaadókat, akik a maguk részéről bizottságot neveztek meg a munkásokkal való tárgyalás céljából. A megtartott közös megbeszélés azonban eredménytelenül végződött. A munkások most bérharcot jelentettek be a sibiui munkügyi vezérfelügyelőségnek, amely hivatalos szervei útján megkezdte a békítő eljárást.

„Bizonyos, hogy ma is vannak parazita jelenségek“ . . .

A Szabadság írja:

Szégyennek minősítették, hogy a haza becsületes és alkotó polgárai csak azért, mert nem románul tisztelik istenüket, de egyébként a haza hű fiait: megteremteni igyekeztek azt az ipariális életet, aminek a megteremtését a fajrománok csak részben vállalták. De azt a herosztráteszi tönkést még senki sem pengette meg, hogy inkább vesszen az egész, semmint úgy maradjon, a hogy ma van. Rejtély előttünk, hogy Goga milyen lelki diszpozícióban jutott ide. A Hatvany Deutschok idegen állampolgársági jellege aligha ragadtatták erre a kifakadásra, mert hiszen a Mica aranybánya, amelynek elnöke Goga, szintén idegen tőke szülötte és ma is a német tőke viszi el a hasznát. Ha összehasonlítanók azokat a béréket, amiket Hatvany Deutsch fizet a timişorai textilmunkásoknak, azokkal a 20 lejes napszámokkal, amiket a Mica ad a maga aranyásóinak és román parasztjainak: nem hisszük, hogy az összehasonlítás a Hatvany Deutschok hátrányára űtne ki.

Bizonyos, hogy ma is vannak parazita jelenségek és erkölcszetlenül magas nyereségek az iparban. De ez nem kisebbségi bűn és nem „idegen“ harcoslás, hanem a román ipar sajátos felépítettségének belső jelensége, amiben azonban éppenséggel részes Grigorovici ur élesztőgyára Bucovinában, vagy a nacionalista Mironescu ur Bragadiru-sörgyára, mint Hatvany Deutsch, vagy Neuman báró. Senki sem emel vétőt az ellen, hogy a korlátatlan nyereségeknek véget vessenek. De kimondani a teljes anatómiát a romániai iparra a vámsorompók megnyitásával — ez teljesen új hazafiúi felfogás. Hogy mi lesz az ország autochton román népének a haszna abból, ha a cseji Dermata helyett a cseh Bata fogja szoborra vágni a pénzt: az nem világos előttünk.

METAMORFOZIS.

Itt az új színházi szezon, már be is fejeződött a görlesorozás. Egy lelkes színházi görlespecalista meséli:

— Érdekesek ezek az új görlek.

— Na?

— Az első napokban mindig azt mondják:

Ne! . . . ne . . .

— És aztán?

— Aztán azt mondják: Ne! na . . .

Galaton egy hónapig nincs ünnep.

Az ardeali kereskedők bizonyára csodálkozva olvasták azt a hírt, hogy a népjóléti miniszter Galati városának megengedte, hogy ott az üzletek vasárnap és ünnepnap is állandóan nyitva tartassanak.

A Hivatalos Lap szeptember 14-iki száma közli ezt a rendeletet, amely privilégiumot ad Galati város kereskedőinek arra, hogy üzleteiket az ugynevezett galati hónap tartama alatt szeptember 14-től október 14-ig minden vasárnap és ünnepnap szünet mellőzése nélkül nyitva tarthassák. Az üzletek személyzetét hétköznapiakon kell kárpótolni a vasárnapi munkaszünetek pihenési idejéért.

Tudomásunkkal ez az első eset, amikor a törvényben megállapított munkaszünetet egy város területére hatályon kívül helyezik. Kíváncsiak volnánk, vajon megkapnák-e ugyanazt a kedvezményt az ardeali és banati városok iparosai és kereskedői is, ha ugyanazzal az indokkal kérnék, mint a galatiak?

JAMBOR ÓHÁJ.

Iceghez ellátogat a Biceg, mire az bemutatja a feleségének, így:

— Borátom, Biceg . . . feleségem, Mona Lisa.

Amikor az asszony egy pillanatra kimegy, odasugja Biceg az Icegnek:

— Miért mondtad, hogy Mona Lisa?

Iceg szemhunyorgatva feleli:

— Szeretném, ha ellopnák tőlem.

ATKOZÓDÁS.

— Tilosnak ki a gőzfürdőből, ha nem igaz,

A hazai bőrpar érdekében felemelték a nyersgummi vámját — és most a gummiárugyarak tiltakoznak

A gummiárugyarak, a bőr-, illetve cipőgyárak közötti konfliktus, amelyről többször is megemlékeztünk, újabb fordulatot vett.

Mint ismeretes, a bőrgyárak, cipőgyárak és cipésziparosok az utóbbi időben sorozatos tiltakozó lépéseket tettek a kormánytól a gummiárugyarak terjeszkedése miatt, amely alapjában veszélyezteteti a bőrgyártás és kézműipar egzisztenciáját, holott ezek 75 százalékban belföldi anyagokat dolgoznak fel, míg a gummiárugyarak importált áruból állítják elő.

Nemrégiben sorozatos gyűlések zajlottak le a Bucurestiben megindult új gummiárugyárkonkurrenciája ellen, amely valószínűleg elárastotta gyártmányait a falvakat.

Az általános közhangulatra való tekintettel a pénzügyminisztérium a vámtarifa vonatkozó tételének értelmezésével felemelte a kregummi importvámját különként 1 leiről 50 leire.

Ezt a nyersgummit régebben cipőtalpakak használták fel, most pedig ebből készül a bőr-lábbelivel versenyző gummi-lábbeli.

A vámemelés miatt most a gummiárugyarak tiltakoznak, mert a felemelt vám mellett nem fizetődik ki működésük.

Ezeknek a gyáraknak az akcióját alátámasztja más gyáraknak a mozgalmá is, amelyeket ugyancsak létérdekében sújtott a nyersgummi vámjának a felemelése. Az országban ugyanis néhány műszaki és egészségügyi gyár működik, amely ugyancsak nyersgummit használ fel gyártmányaihoz és ezeket is lehetetlen helyzet elé állította a vámemelés.

Mindezek az érdekeit vállalatok most közös akciót készítenek indítani az iparügyi minisztériumnál, hogy a kregummi régi importvámját állítsák vissza.

Még egy hónapi haladékot adtak a munkásokról szóló kimutatások beterjesztésére

A nemzeti munka védelmére vonatkozó törvény végrehajtásának ellenőrzésére alakított bizottság legutóbbi ülésén megállapította, hogy a vállalatok a felszólítás ellenére sem terjesztették be alkalmazottaik pontos kimutatását.

A munkaügyi minisztérium ezért úgy rendelkezett, hogy ezeknek a vállalatoknak még egy hónapos határidőt engedélyeznek a kimutatásaik

beküldésére. Amennyiben a felszólításnak nem tesznek eleget, büntetésben részesülnek.

A kereskedelemügyi minisztérium ezzel kapcsolatban közli, hogy a minisztérium csak a törvények végrehajtását ellenőrzi, de nem foglalkozik munkaközvetítéssel és ezért az ilyen irányú kérélmeket nem vehetik figyelembe.

VAGY — VAGY . . .

Ficera bemegy a trafikba, ahol egy gyönyörű lány szolgál ki. Azt mondja neki:

— Kisasszony, legyen a szeretőm.

— De, kérem, — tiltakozik a lány felháborodva, — hogy merészel . . .

Ficera vállat von és így szól:

— Tehát nem? Akkor kérek egy britannikát.

„A nemzeti állam fogalma és jelentősége“ . . .

A Curentul írja:

Miért tartásuk tiszteletben a kisebbségek az államot, ha a kormányok áruba bocsátották a nemzet érdekeit? A kormányok lemondásaival nőtt meg a bátorságuk. Egyetlen pártnak programjában sincsen benne a „nemzeti állam“ fogalma és jelentősége. Ha 16 év alatt csak románoknak adták volna az állami szállításokat, abban az esetben ma már jómódu román középosztályunk lenne az új területeken. Ezzel szemben a kisebbségek gazdagodtak meg az állami szállításokból. Miért ne támadják ilyen körülmények között évről-évre jobban az államot? Sem a szabadságjogok megvonásához nem kellett volna nyolni, sem erőszakhoz, csak románoknak kellett volna fenntartani a szállításokat. Kisebbségitől semmit sem volna szabad vásárolni. Ilyen körülmények között mi lenne a Scherg-céggel Braşovban? . . . A nemzetközi szerződések arra köteleznek, hogy tartassuk tiszteletben a kisebbségi jogokat, nem köteleznek azonban arra is, hogy adjuk át nekik az állami rendelkezéseket. Szépen, békésen elintézhethetnénk őket.

ZUR BERUHIGUNG.

— Papa, ich habe solche Angst vor dem Zahnarzt!

— Aber geh', du brauchst gar keine Angst zu haben! Ein Ruck — und der Zahn ist draussen!

— Hast du dir schon einmal einen Zahn ziehen lassen, Papa?

— Einmal? Hunderte, mein Kind!

Kötelező iskolai

**diákegyenruhák,
önkéntesek katonai
felszerelése**

a koncentrációs bevonulásokra ujonnan előírt egyenruhák olcsón, gyorsan és jutányosan

MARİŢA

egyenruha és polgári szabóságban ARAD,
Str. Brancovici 5.

Hajmosó
„hajszáritó“
készülékek
és más

**fodrászati
cikkek**
olcsón, szakszerűen

Köszeghy Sándor Fia
Arad,
Bul. Reg. Ferdinand 63-65.
volt Dengli-ház.

Mi az a minimális adó?

Törvényileg biztosított adókedvezmény, amelyről az érdekeltek nagy része nem tud. — Mit tartalmaz az adótörvény és annak végrehajtási utasítása a minimális adóról általában és milyen előírásai vannak az iparosok minimális adójának.

A patenta fixa alá nem eső iparosok tulnyomó része a minimális adó kategóriájába tartozik

A minimális adó ügye az iparosok igen nagy részét érdekli. Az elmúlt év ugyanis közgazdasági szempontból nagyon kritikus volt és a legtöbb iparos nagyon kevés jövedelemmel, vagy éppen veszteséggel zárt. Ha pedig valamelyik iparos vagy kereskedő jövedelme nagyon csekély volna, vagy jövedelmet egyáltalán nem tudna kimutatni és ha az illető nem esik patenta fixa

alá, minimális adóval róják meg. A patenta fixa alá nem eső iparosok és kereskedők tulnyomó része ebbe a kategóriába tartozik. Ezért nagyon fontos a minimális adóra vonatkozó szabályok ismerete, mert csak így áll módjában az érdekeltek iparosnak vagy kereskedőnek a felelősségi és felülvizsgálati eljárás során jogait megvédeni.

mérlegelésre bírta, melyik szorzószámot alkalmazza, a vállalat bevétele és a helyiség bérértéke arányában. Az adott esetben bankról lévén szó, a felelősségi hatóság helyesen alkalmazta a 2.5 szorzószámot, minthogy bankoknál a kibérelt helyiségek másodrangú jelentőségűek. (Dec. 63—93. a CAP. Buc. I.)

A minimális adó kiszámításánál az 1.5, vagy 2.5 szorzószám alkalmazása tekintetében csak a vállalat által valóban elfoglalt helyiségek bérét kell figyelembe venni és nem azokat a helyiségeket is, amelyeket ingóságainak elraktározására bérelt. (Dec. 27—934. a CAP. Buc. II.)

A végrehajtási utasítás 120. szakasza azt a fontos szabályt tartalmazza, hogy a minimális jövedelem megadóztatható jövedelemnek számít és így ebből semmiféle levonás, vagy tartalékolás nem engedhető meg. E vélelmezett jövedelem az elementáris adó alapja, amely után a 30. szakasza szerint ki kell vetni a megfelelő állami adót.

A Comisia Centrală 229-es számú döntvénye így szól:

Az adótörvény 39-ik szakasza szerint a magánvállalatokra vonatkozó minimális jövedelem valódi jövedelemnek vélelmezendő, tekintet nélkül arra, hogy a 31-ik szakasz szerint történő levonások folytán ez a jövedelem kevesebb lehet. Minthogy a minimális jövedelem a törvényi szabályok szerint van megállapítva, ebből a minimális jövedelemből a törvény 31. szakaszának 9-ik pontjában felsorolt levonások nem engedhetők meg. (Monitorul Oficial 1933. 71-ik szám.)

Külön előírások az iparosok minimális adójának kiszámítására vonatkozólag

Az iparosok minimális adójának kiszámítására vonatkozóan a végrehajtási utasítás 119-ik szakasza a következőket írja elő:

Az iparos magánvállalkozások (nem részvénytársaságok) minimális adójának kiszámítása úgy történik, hogy figyelembe veszik az iparvállalat folytatásához szükséges összeg reális befektetésének értékét. Ennek két százaléka az a minimális jövedelem, amely után az adót kivetik. A minimális jövedelem kiszámításánál az esetleg teljesített amortizációk nem vehetők figyelembe.

A befektetések magukban foglalják az összes ingó és ingatlan befektetéseket úgy, ahogy azt a vállalat mérlege megállapítja, amennyiben ez a mérleg egyáltalánban figyelembe vehető. Befektetésnek tekintendők épületek, az iparvállalat által elfoglalt telkek, lerakatok, raktárak, szerszámok, járművek és az iparvállalat folytatásához szükséges mindenféle más tárgyak, még akkor is, ha azok nem a vállalat tulajdonát, hanem csak bérlettel tartoznak a nyersanyagok és a gyári termékek.

Amennyiben a mérleg alapján nem lehetne megállapítani a befektetések reális értékét, ebben az esetben ezt direkt becsléssel, más vállalatokkal való összehasonlítással és amennyiben lehetséges, szakértők véleménye alapján határozzák meg. A becslésnél általában a befektetések árát kell figyelembe venni.

Ha a befektetések értéke például 15.000.000 lei, a megadóztatható minimális jövedelem 300 ezer lei lesz és ezután kell számítani az adót és az addicionálisat. Ha a befektetések értéke 10 millió lei, a minimális jövedelem 200.000 és az államot illető adó 14.000 lei volna. Minthogy azonban ez az adó kevesebb, mint a minimális adó alsó határa, azt fel kell emelni 18.000 leire.

Ha a befektetések értéke 50 millió lei, a minimális jövedelem 1 millió leit tenné ki, a melyből az államot 80 ezer lei illetné meg (a régi kulcs szerint.) Minthogy azonban az magasabb, mint a minimális adó legfelső határa, az adót 75 ezer leire kell leszállítani.

Ha az adózó könyvei szabálytalanok, a minimális jövedelmet az általános szabályok szerint kell kiszámítani.

Kiknek jár a minimális adó kedvezménye?

Az adótörvény 39-ik szakasza intézkedik a minimális adóról. — A törvény különbséget tesz aszerint, hogy magánüzemeltetésekről van-e szó, vagy részvénytársaságokról, továbbá az is különbséget jelent, hogy az adózó iparos-e, vagy kereskedő?

Amennyiben magánvállalkozásról van szó, (nem részvénytársaságról,) akár iparos, akár kereskedő az adózó, csak akkor kerül minimális adó alá, ha bármely okból nem sorozták a patenta fixa egyetlen kategóriájába sem. Ez a legfontosabb szabály.

A minimális adót a magánkereskedelmi vállalatoknál úgy számítják ki, hogy a vállalat helyiségének lakbérértékét másfélszeresen megszorozzák. Ez a szabály akkor van érvényben, ha a helyiség a vállalat gyakorlásának céljaira szolgál és a vállalat folytatása szempontjából elsőrangú fontossággal bír. Ha azonban a bérlet helyiségnek a vállalat gyakorlása szempontjából csak másodrangú jelentősége van, akkor a helyiség bérértékét két és félszeresen kell megszorozni. A szorzat azután a vélelmezett jövedelem, amely után a rendes kereskedelmi adót kivetik.

Ha a vállalat tulajdonosa a helyiségnek, amelyben mesterségét folytatja, akkor a bérértéket úgy állapítják meg, hogy a helyiséget összehasonlítják más hasonló bérbe adott helyiséggel. Ennek a másik helyiségnek bérértékét veszik azután alapul a vélelmezett jövedelem megállapításánál. Minden más esetben azonban a bérleti szerződésben megállapított bérösszeg az irányadó és pedig a bérösszeget az adó megállapításának időpontja szerinti nagy-

ságban kell figyelembe venni.

Az iparosok minimális adója, amennyiben magánvállalatról van szó, úgy számítandó ki, hogy az iparvállalat folytatása szempontjából befektetett összes ingó és ingatlan javak értékét figyelembe veszik és ennek két százalékát tekintik annak a vélelmezett jövedelemnek, amely után az iparosokra előírt adót kivetik.

A törvény azonban megszabja a minimális adó legkisebb és legnagyobb összegét is. Ezen esetben a minimális állami adó nem lehet több, mint 75 ezer lei és nem lehet kevesebb, mint 18 ezer lei. A végrehajtási utasítás 118-ik szakasza részletesen magyarázza a törvénynek a minimális adóra vonatkozó rendelkezését. Az utasítás szerint általában a kereskedelmi magánvállalatoknál a bérérték másfélszerese a vélelmezett jövedelem, mely után ki kell vetni a minimális adót. Kivételes az az eset, amikor a helyiség csak másodrangú szerepet játszik a vállalat folytatásánál és így két és félszer kell megszorozni a bérértéket.

Ilyen eset például, ha bizományosról, kereskedelmi megbízottól, képviselőről van szó, vagy akár kereskedőről is, amennyiben ezek igen csekély bérértékű helyiségben olyan üzletet folytatnak, amelyek igen nagy jövedelmet eredményeznek.

Általában az adókvető bizottságok elbírálása alá tartozik annak a koefficiensnek a megállapítása, amellyel a bérértéket meg kell szorozni és figyelembe kell venni a helyiség jelentőségét az ipari vagy kereskedelmi vállalat szempontjából.

Hogyan számítják ki a minimális adó összegét?

A végrehajtási utasítás felhoz egy példát arra, miképpen kell egy kereskedelmi magánvállalat (nem részvénytársaság) minimális adóját kiszámítani.

Az adókvető bizottság előtt jelentkezik az adózó, akinek rendesen vezetett és ellenőrzött könyvei vannak, szabályszerű mérlege, amelyeket tekintetbe kell venni az adó megállapításánál. A mérlegből az adókvetőbizottság 130 ezer lei megadóztatható jövedelmet állapít meg. Az adózó üzethelyiségéért 140 ezer lei bért fizet. Ebben az esetben minimális adót kell fizetni és pedig úgy, hogy a helyiség bérét másfélszeresen vagy két és félszeresen kell megszorozni, tehát a vélelmezett megadóztatható jövedelem 210 ezer, illetve 350 ezer lei volna.

Ha az adózó 80 ezer lei bért fizetne, ebben az esetben ezt az összeget kell másfélszeresen megszorozni, a vélelmezett jövedelem tehát 120 ezer lei. Minthogy azonban az ilyen módon megállapított jövedelem kevesebb, mint ami a könyvekből megállapítható, minimális adó alá esik és az állami adót 18 ezer leiben kell megállapítani.

Ha az adózó nyolcszáz ezer lei évi bért fizetne, ennek másfélszerese 1 millió 200 ezer leit tesz ki és az államot illető adó 120 ezer lei volna, illetve a legújabb törvény szerint a 9% kulcs alkalmazásával 108 ezer lei. Minthogy azonban a minimális adó felső határa 75 ezer leiben van

megállapítva, az állami adót erre az összegre kell leszállítani.

Tegyük fel, hogy ugyanez az adózó nem rendelkezik szabályszerűen vezetett könyvekkel és mérleggel. Ebben az esetben a megadóztatható jövedelmet a rendes szabályok szerint, tehát összehasonlítás, vagy vélelmezés útján kell megállapítani, azonban a vélelmezett minimális adó semmiesetre sem lehet kevesebb, mint a minimális adó legalsó határa.

Itt kell megemlítenünk a Comisia Centrală 228. számú határozatát, (Monitorul Oficial 1935. 71. szám), amely így szól:

Ha valamely vállalat mérlege nem tüntet fel nagyobb jövedelmet, mint amely az adótörvény 39-ik szakasz 3-ik pontja szerint minimális adó alá esik, az adóalap megállapításánál nemcsak a vállalat központjára, hanem az összes fiókoknak helyiségeire vonatkozó bérértéket is figyelembe kell venni az adóalap megállapításánál.

A törvény kétféle szorzószámot ismer: Egy általános (1.5) és egy kivételt (2.5). Az utóbbiakat olyan vállalatokra nézve, amelyeknél a helyiség másodrangú szerepet játszik. Hogy mit kell érteni e rendelkezés alatt, az nem tűnik ki világosan sem a törvény, sem a végrehajtási utasítás szövegéből. Mindenesetre úgy látszik, hogy a törvényhozó az adókvető hatóságok szabad

Szabályszerűen bélyegezett számlán eszközölt nyugtázás mentesít külön nyugtabélyeg levonása alól

A Kereskedők Egyesülete értesült arról, hogy a pénzügyi ellenőrző közegek az utóbbi időben nem ismerik el helyesnek azt, ha szabályszerűen lebélyegezett számlákon az egyes cégek a számla kifizetését, vagy a számlán történő részletfizetéseket külön nyugtabélyeg alkalmazása nélkül nyugtatják.

A reklamáló pénzügyi közegek álláspontja helytelen, mert a központi bélyegügyi bizottság 1927. szeptember 9-én kiadott rendelete értelmében minden olyan nyugtatás, amely a szabályszerűen lebélyegezett számlán történik és ezen számla összegét meg nem haladja, a nyugtabélyeg leróvásának kötelezettsége alól mentes még akkor is, ha több különféle időben történt nyugtázásról van szó.

Tekintve, hogy a központi bélyegügyi bizottság döntvénye törvényerővel bír, a pénzügyi közegek esetleges ilyirányú leletése minden törvényes alapot nélkülöz.

ben rendezkednek be. A vállalat már több aradeali várossal tárgyalásba bocsátkozott, így első sorban Cluj-al, de megállapodás még nem jött létre. A gyárvállalat természetesen tudni óhajtja, melyek azok az előnyök, amelyeket a város a részére nyújtani tud, ezért Vulpe Iosif arra kérte a polgármestert, lépjen levélileg érintkezésbe a cég pesti megbízottjával és a levelezés folyamán majd kialakul, hogy a város milyen kedvezményeket biztosíthat és vajon azok megfelelnek-e a vállalatnak az aradi letelepedésre. Az átmeneti bizottság ilyen értelemben hozta meg határozatát. Szóba került az ingyen terület felajánlása, továbbá a tiszvi adókedvezmény biztosítása is, de az előnyök tekintetében egyelőre nem foglaltak állást.

Aradra édesgetik a Benz-Mercedes felállítandó fiókgyártelepét

Feltűnést keltő bejelentést tett az aradi városvezetőség a héten megtartott ülésén Vulpe Iosif polgármester-helyettes. Az „Aradért”-mozgalommal kapcsolatosan, magánértesülés alapján, közölte, hogy a Benz-Mercedes-gyár hajlandóságot mutat romániai érdekltségének kibővítésére és így Aradon gyártelepet óhajt létesíteni. Azonnal meg is nevezte a hírforrást, Rittinger Béla budapesti bankigazgató személyében, aki a Belvárosi Takarékpénztár egyik vezetője és egyszerűen az autómárka budapesti képviselője is, aki hozzá intézett levélben közölte, hogy módjában áll a Berlin-stuttgarti központnak Aradot kedvező körülmények között javaslatba hozni, mert az a nézete, hogy a gyárvállalat Aradon szíveseb-

ben rendezkednek be. A vállalat már több aradeali várossal tárgyalásba bocsátkozott, így első sorban Cluj-al, de megállapodás még nem jött létre. A gyárvállalat természetesen tudni óhajtja, melyek azok az előnyök, amelyeket a város a részére nyújtani tud, ezért Vulpe Iosif arra kérte a polgármestert, lépjen levélileg érintkezésbe a cég pesti megbízottjával és a levelezés folyamán majd kialakul, hogy a város milyen kedvezményeket biztosíthat és vajon azok megfelelnek-e a vállalatnak az aradi letelepedésre. Az átmeneti bizottság ilyen értelemben hozta meg határozatát. Szóba került az ingyen terület felajánlása, továbbá a tiszvi adókedvezmény biztosítása is, de az előnyök tekintetében egyelőre nem foglaltak állást.

GONDOS KISLANY.

Papi, Mami és Pösike együtt mennek egy forgalmas utcán. Maminak át kell menni a tulsó oldalra. Már el is indult, amikor Pösike utána kiáltja:

— Mami, vigyázz, jól fogd meg a kezdet!

Az Aradi Iparosok Hitelszövetkezete tulajdonát képező

három hálósoba, egy ebédlő és egy uri szoba butor jutányosan eladó

A butorok megtekinthetők az aradi ipartestület emeleti helyiségében. Feltételek az Aradi Iparosok Hitelszövetkezeténél (Str. Bratianu 18.) tudhatók meg.

Ne felejtse el!

A „MERCUR”
cipőáruházban
ARAD,
(Piaţa Avram Iancu 21.)
kispárosok által készített

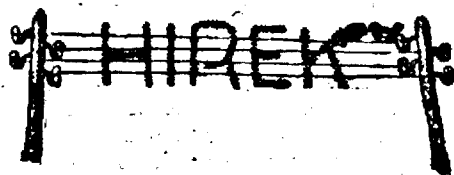

elegáns
cipőt kaphat
olcsó árban!

HA.

A bankár lányához így szól az imádkozó:

— Elzártska, ha a kedves papája megengedi, nem tudok maga nélkül élni.

AZ IPAROS

Megjelenik minden pénteken.

Előfizetési ára egész évre intézménynek és nagy cégeknek 1000 lej, félévre 500 lej. Iparosoknak egész évre 300 lej, félévre 150 lej, negyedévre 75 lej.

Hirdetés négyzetcentiméterenként 4 lej. Húsvetéseknél árengedmény.

Redakcia és adminisztráció — Szerkesztőség és kiadóhivatal — Redaktion und administration. Arad, Caminul Industrişilor — Iparos Otthon.

— A tőkekamatadó szigorú behajtása. Az aradi pénzügyigazgatósághoz ma leérkezett a pénzügyminisztérium igen fontos rendelete. Ez a rendelet közli, hogy a tőkekamatadó az esedékeségtől számítva három napon belül befizetendő a pénzügyigazgatóságon. Abban az esetben, ha az érdekeltek elmulasztanák a befizetést három napon belül esaközölni, úgy az összeg négyeszeresét fizetik büntetés gyanánt.

— A Banca Nationala elárvereztet egy gyárat. A bucurestii lapok a Banca Nationala árverési hirdetményét közlik, amely a „Tesatura Iasi” nevű kötszövőgyár részvényeinek nyilvános elárvereztetésére vonatkozik. A jegybank a iasi kötszövőgyár 69.950 darab részvényét bocsátja eladásra szelvényekkel együtt, darabonként 500 leies kiküldtási áron. Bánatpénz a kiküldtási ár 5 százaléka, vagyis 1.573.750 lei. Az árverés október 17-re van kitűzve s azon az összes részvényeket egy tételben adják el, részletekben nem. A vételárat három részletben lehet fizetni, három és hat hónap után 5 százalékos kamattal. A gyár azanálására a Banca Nationala nagyobb kölcsönt folyósított volt s úgy látszik, hogy a visszafizetés feltételeinek a gyár nem tudott eleget tenni. Ezért bocsátja áruba a jegybank a részvényeket s ezekkel együtt a gyár tulajdonjogát 35 millió kiküldtási árral.

Udvari műhely

egy nagyobb és egy kisebb, cipész, bádógos, esztergályos, címfestő, keféző, kosárfonó iparosnak alkalmas,

azonnalra kiadó
a Kneffel házban

Arad, Bulev. Regele Ferdinand I. No. 27.

Itt a nemzetközi étlapnyelv!

Írta: GUNDEL KAROLY.

A napilapokat és szaklapjainkat nemrégiben az a hír járta be, hogy egy francia kollégánk, M. Polly, a volapük, eszperantó és ido világnyelvek mintájára, egy nemzetközi étlapnyelvet szerkeszt, melynek ismeretében az utazó ember a világ minden országában megérthesse az étlapot.

Meglepett, hogy éppen francia részről indult ilyen mozgalom, mert ahogy a diplomáciának és a tudománynak meg van a maga nyelve a franciában, épúgy a gasztronómiának is megvan a nemzetközi érintkezési nyelve ugyancsak a franciában. A világnak minden idegenforgalomba kapcsolódó valamirevaló szakembere, vendéglőse, szakácsa, pincére legalább is annyit konyit a francia nyelvhez, hogy egy étlapot meg tudjon szerkeszteni, meg tudjon érteni. És ha nincs is teljesen francianyelvű étlapról szó, a francia nyelvnek bizonyos kifejezései a világ minden nyelvű étlapján szerepelnek. Ilyen szavak mint: filet, cotelette, sauce, haché, mayonnaise, soufflé, omelette, ragout, crème, parfait, gelée, stb., ép úgy szerepel a párisi étlapokon, mint Észak- vagy Dél-Amerikában vagy Japánban. (De nemcsak francia kifejezések váltak nemzetköziesévé, hanem

az étlapok szókincse sok másnyelvű kifejezést is ismer és használ egyöntetűen és állandóan. Az angol steak, rostbeef, phumpudding, cooktail, and-wich, toast, a lengyel bartsch, a német Schnitzel, Sauerkraut, az orosz zakuszki, blinis, bialuga, a spanyol ollaparrida, a török pilaff, dulcsasz, az olasz rizotto, macaroni, spaghetti, bigoli, ravioli, sardella, sardellini, a hindu curry, soya, a héber sólet, barchesz és kindli és végül a magyar gulyás, tarhonya, fogas szavak nemzetköziesévé váltak és mindenütt a világon ugyanast jelentik.)

A francia nyelvnek vezetőszerepe a gasztronómiában éppen olyan erős, mint akár a divatban, amelyben szintén az egész világnak diktálnak a divattal kapcsolatos kifejezéseik: toilette, crêpe-chine, parfum, stb. épp annyira átmentek a világ minden nemzetének használatába, mint magának a divatnak a francia neve: a mode, amelyből a magyar nép is „módi”-t csinált. A francia nyelvnek a vezetőszerepe azonban nemcsak az ételnevekre és az étlapokra vonatkozik. A vendéglő belső életében is egész hosszú sora használatos világszerzte a francianyelvű kifejezéseknek. A francián kívül nincs olyan nyelv a világon, amely a sütés-főzés különböző módjaira olyan finom megkülönböztetést, olyan jellemző kifejezéseket adna, mint a francia. A sauter, poiler, étouffer, braiser, más nyelven legfeljebb körülírással kifejezhető alakját jelentik a készítési módnak. De ezenkívül a használati tárgyaknak és az elkészí-

tési módoknak egész sora vált nemzetközivé, mint pl. glace, platfond, réchaud, terrine, cocotte, papillotte, gratin, — eltekintve attól, hogy az elkészítési módok megjelölésére az „à la” kifejezés seholsem hiányzik.

A SOKFELE GULYÁS.

Az étlapok megnevezései és az ételek hosszú sorában a világ minden étlapján azonosak és az elkészítési módoknak a jelentése is — dacára annak, hogy e téren részben tudatlanságból, részben nemtörődomségből igen sok hiba történik —, igen sok esetben fedi egymást. Nem akarom ezzel azt mondani, hogy a „gulyás” alatt ugyanazt értik a földkerékség minden pontján és ahol a gulyás szó az étlapon valamilyen változatban (gulasch, goulache)) szerepel, ugyanugy készült ételt adnak fel, mint a magyar vendéglőkben, de kétségtelen, hogy valami hasonlatossága ezeknek a külföldi gulyásoknak a magyar gulyással mégis csak van és e címen egy kis darabokra vágva husból készült, fűszeres leveses ételt adnak. Éppen így nagyjából hasonló a világ minden országának a Wiener Schnitzel-je, angolos roastbeef-je, az olasz risotto és macaroni-ételek, a lengyelesen elkészített ponty és spárga, a hollandi mártás, vagy a Irish-stew éppen úgy, mint az elkészítési módok közül a Wellington, Holstein, Mornay, Portugaise, Colbert, Rossini ugyanazt jelentik, valamint a regionális elnevezések is, a nemzeti konyhák jellegzetes sajátosságai, mint a Strasbourg,

— November első felére halasztotta az UGIR az országos ipari kongresszust. A Romániai Gyáriparosok Szövetsége, az UGIR, az ezévi közgyűlés alkalmával elhatározta, hogy októberben nagyszabású ipari kongresszust tart, amelyen a romániai ipar aktuális kérdéseit fogják tárgyalni. A kongresszus időpontját október 15-re tűzték ki első ízben. Október 14-én kezdődik meg azonban a Kisantant gazdasági tanácsának belgrádi konferenciája, melyen résztvesznek a romániai gyáripar képviselői is. Ezért az UGIR választmánya úgy határozott, hogy az ipari kongresszust november első felére halasztja el, annál is inkább, mivel a parlament ülészaka csak november 15-én kezdődik meg.

Szerkesztői üzenetek

Székelly iparos, Odorheiu:

1. Szolgálati bizonyítványt föltétlenül köteles kiadni a munkaadó. A munkügyi törvény 9-ik szakasza erre vonatkozólag úgy intézkedik, hogy a szolgálati bizonyítvány ki nem adása miatt per indítható. A kérdést különben jogi rovatunkban konkrét eset kapcsán részletesen ismertettük.

Oradeai bádógosmester:

A betegség címén adott szabadságot a munkás rendes szabadságidejébe nem szabad beszámítani.

Braşov-i építész.

A munkás betegsége automatikusan megszünteti a munkaviszonyt, ha az hét napnál tovább tart. Ez a rendelkezése a törvénynek azonban csak a munkásra vonatkozik. Tisztviselőknél a munkügyi törvény 88-ik szakaszában foglalt rendelkezések az irányadók. Jogesettárunkban teljes részletességgel ismertettük ezt a kérdést.

Ipari vállalkozó Sighişoara.

A balesetekről szóló törvényes rendelkezéseket lapunk múlt évi 4-ik számában részletesen közzé tettük. A kérdés nagy terjedelme miatt e helyen nem ismertethetjük azt részletesen. Olvassa el lapunk vonatkozó számainak az ipartestületen.

Adóhívtelők, Sibiu:

Múlt évben részletesen ismertettük a kérdést „Gyakorlati utbaigazítások a közjövődelmek behajtásáról szóló törvény intézkedéseiről” címen. Kérésre ki lapunk tavalyi évfolyamából ezt a számot és ott a kérdésre részletes utbaigazítást talán.

Érdelklődő, Cluj:

Lapunk cluji megbízottja K. Nagy József ur, címe: Str. Prof. Marinescu 11. — K. Nagy József ur előfizetési és hirdetési díjak felvételére is jogosult.

MAI FIATALSÁG.

Egy idősebb közgyűlési panaszok:

— Rémes, hogy ez a mai fiatalok, mennyire noveletlen. Tegnap magyok a főtér felé, egyszerre csak nekem ront egy fiatalember, majd felborít, aztán azt mondta, hogy pardon és minden bocsánatkérés nélkül tovább ment.

— A háztulajdonosok elfogadták a három ezrelékes kataszteri illetéket. Berzovan Ioan városi főszámvévo a városvezetés mai ülésén bejelentette, hogy az aradi Háztulajdonosok Szövetsége elfogadta a városi ajánlatot a kataszteri illetékre vonatkozólag. Vagyis a jövőben a háziurak három ezrelékes illetéket kötelesek fizetni, a két ezrelékes engedmény ellenében azonban visszavonják felebezésüket, amely most már a központi revíziós bizottság előtt fektet.

HAHOGY EN HALLOM.

Kohn süket mint a föld és fűszerelete von egy mezőváros főterén. Nemrég konkurrens üzlet nyílt meg vele szemben. Egy napon levél érkezett egy nagykereskedőtől Kohnhoz, amelyben információt kértek tőle az új fűszereiről. Kohn csak ennyit írt:

— Wie ich hör, ist er gut.

— Gyáriparosok a forgalmi adó ellen. A bucurestii gyáriparosok körében nagyarányú mozgalom indult meg, amelynek az a célja, hogy a forgalmi adó körüli viisszás helyzetet kiküszöböljék. A forgalmi adó tudvalevőleg hat százalékos és azt az áru eladása után hajtják be. Egyes pénzügyigazgatóságok azonban nem csak az áru értéke, hanem a szállítási költségek és az árua kivett adó után is behajtják a forgalmi adót. Ezáltal az eredetileg hat százalékban megállapított adó 6.75 százalékra emelkedett. Illetékes körök azt a kijelentés tették, hogy a legrövidebb időn belül foglalkoznak a kérréssel s a döntés olyan lesz, amely kielégíti az igényeket.

URTEIL.

— In diesen Gedichten habe ich versucht, das Bild meiner Geliebten anschaulich zu machen, — sagt begeistert der Poet.

— Ach, die Ärmste hinkt also? — meint der Redakteur ironisch.

— A faszeg-gyárak kartellbe léptek. Az országban mintegy huszonöt faszeg-gyár működik s ezek elhatározták, hogy kartellbe lépnek a termelés racionalizálása, valamint egységes eladási feltételek megállapítása céljából.

— Ötvenmillió leles kompenzációs lesetre kapott engedélyt a Ford Románia S. A. Bucurestiből jelentik: A külföldi automobilvállalatok, így a Ford Románia is, amidőn engedélyt kaptak automobilszerelő üzemek felállítására, azt oly feltétellel nyerték el, hogy az automobilalkatrészeket a szerelőüzemek részére kompenzációs uton importálhatják, a Banca Națională, illetőleg a kormány által előírt feltételek mellett. Amint értesülünk, a Ford Románia és a Renault az automobilalkatrészek kompenzációs behozatalára a külkereskedelmet irányító bizottságtól engedélyt kaptak. A Ford Románia egyelőre 50 millió lei értékben importál alkatrészeket, illetőleg ugyanilyen értékű exportot bonyolít le Amerikába 60 százalékos devizabeszolgáltatási kötelezettséggel és exportprémium nélkül, a Renault gyár kompenzációs keretét még nem állapították meg.

Aradi Polgári Jótékony Egyesület

Halálesetet Segélyező Csoportja.

Directiunea Grupelor de Ajutorare în caz de deces a Reuniunii Civile de Binefacere din Arad prin această comunitate cu asociații, că cotizațiunile de deces sunt scadente până la numărul curent:

In Grupa I. Csoportban változatlanul 792 sorszámig esedékes a fizetés.

In Grupa II. Csoportban Alex. Kovács Sándor 876.

Aradi Iparosok Temetkezési Segélyező Csoportja

Directiunea Grupelor de Ajutorare în caz de deces a Industriștilor din Arad face cunoscut membrilor cari sunt în relație cu cotizațiile lor, să achite restanța în interesul lor propriu, fiindcă în conformitatea §-ului 14 și 15 din statutele calitatea lor de membri respiră automatic, adică dacă membrul decedează între timp, nu se poate acorda ajutorul. Cotizațiunile sunt scadente după următorii membri decedați:

In Grupa A. Csoportban 858 vad. I. Dimitrie Apatean Demeterné.

In Grupa B. csoportban 876 Gheorghe László György.

As Aradi Polgári Jótékony Egyesület Halálesetet Segélyező Csoportjai Igazgatósága a uton közli l. t. tagjaival, hogy a halálozás járulékok a következő sorszámokig esedékesek:

As aradi Iparosok Temetkezési Segélyező Csoportja Igazgatósága értesíti a csoport azon tagjait, akik halálozás járulékaikkal hátralékban vannak, azt saját érdekében rendezzék, mert a csoport szabályzatának 14. és 15-ik §-a értelmében tagsági joguk automatic megszűnik, azaz ha a tag közben elhal, a segély nem folyósítható. A fizetés a következő elhunyt tagjaink után esedékes:

Milenaise, Viennoise, Normande, Flammande stb. Kétségtelen, hogy ebben a kérdésben más és más beszámítás alá esik a napi étlap, a napi menü vagy az ünnepi alkalmakra szerkesztett különleges ételsor és tekintettel kell lennie az étlap szerkesztőjének arra, vajjon csak belföldiek számára vagy külföldiek használatára is, írja-e meg azt. De ha csak a belföldi közönségre számítnak is, némely többnyelvű országban, pl. Svájcban, hol a francia, német és olasz egyaránt otthon érzi magát, többnyelvű étlapot kell szerkeszteni. Idegenforgalmi szempontból viszont tekintettel kell lenni arra, hogy az idegenek sokasága egy vagy többféle nemzetbeli-e s e szerint kell az étlapot megfogalmazni. Ha már most eltekintünk attól, hogy az ételkészítés szempontjából mennyire költséges a napi étlapot több nyelven sokszorosítani, számolnunk kell azzal, hogyha az étlapot nem az illető ország nyelvén és a nemzetközi gasztronómiai nyelven elismert francia nyelven szerkesztjük, hanem ezek mellett van harmadik nyelv is az étlapon, minden más nemzetbeli látogató megértődik s a saját nyelvén szerkesztett étlapot kíván. (Ebben különösen az angolok és az amerikaiak vezetnek.) Előbbiek nemzeti érzéstől táplálék hiúságból, míg az utóbbiak inkább azért, mert self-made-man-ek lévén, hadilábon állanak minden idegen nyelvvel s a francia étlap épp oly idegen nekik, akár a magyar. Minden nemzetnek műveltebb rétege tud annyit franciáról, hogy

az étlap kifejezéseit megérthesse. Merem mondani, hogy ez ma már általános műveltség dolga. Kár volna tehát ilyen próbálkozásnak, mely előbbutóbb amugy is a volapüknek és esperantonak a sorsára jutna, teret adni, mert kétségtelen, hogyha a globetrotterek mindinkább fogyatkozó kasztja magáévá is tenné, az alkalmi utazók és egy-egy ország belföldi közönsége sohasem venne magának fáradságot, hogy ezt a külön étlapnyelvet megtanulja.

RENDET A MAGYAR ÉTLAPOK KÖRÜL.

Am kapcsoljuk ki ezeket a praktikus szempontokat és ne mérlegeljük a kivitel nehézségeit, de gondoljunk arra, hogy kiki szereti a maga anyanyelvét és a nemzeti érzés a háboru óta mindenütt még sokkalta erősebb, mint régebb volt. Nagyon érthető tehát, hogy minden ország vendéglőse és szakácsa ragaszkodik a maga nyelvéhez és nem hajlandó annak szépségeit utópiisztikus célokért feláldozni. Hiszen gasztronómiai szempontból tekintve sem mindegy, hogy az étlapon kinált ételsorban bekonferált étel neve hogyan hat a vendégre, hogyan hangzik, mennyire érthető s mily mértékben gerjeszti az étvágyat? Mégis csak másképp cseng az a magyar ember füle, hogy: kecskeméti íróstészta pálínkás barackizzel, mintha ehelyett egy gyártott, internacionális hangzású szó vagy kifejezés áll, amelyet — mondjuk — csak félig-meddig ért meg, de

amelyik, ha meg is értene, nem idézi a tézstának, sem a pálínkának, sem a barackizznek az emlékét, legkevésbé sem érzékeltetné azt az izmarmóniát, amelyet a magyar kifejezés kellő érzék és hajlandóság mellett felkelthet benne. Ez az egyedüli, legutóbb említett szempont is elegendő arra, hogy ne fogadjuk el párisi kollégáinknak kezdeményezését és igyekezzünk megmaradni eddigi szokásaink és nyelvhasználatunk mellett. Sokkal kíváncsiabb volna világszerte, de a magunk berkeiben is odatörekedni, hogy az elkészítési módok megjelölésére használt neveket és kifejezéseket mindenütt egyformán használjuk és megazorítsuk étlapszerkesztő és író kartársaink, szakácsaink és pincérek néha igazán csapongó fantáziáját. Hiszen az étlapok körül sajtó és világos mindenütt van valami kis halandzsza.

Igazán kíváncsi volna, hogy a közönség egy-egy elnevezés alatt mindenütt ugyanolyan elkészítési ételt kapjon és hogy csak a hazai viszonyokra illő példát mondjak, a szegedi csirke, a bácskai rostélyos, a szekszárdi sertésbordá minden vendégében ugyanast jelentse. Amint internacionális relációban megvan Escoffier világszerte ismert művében, a francia konyhának minden kultúrkonyhán elismert odaxa, úgy kell végre szerkeszteni nekünk is a magyar konyhának mintegy törvényerejű szakácskönyvét, amely rendet teremt a magyar étlapok szürkeárban.